

HLASY NÁRODA

VOICES OF THE NATION

MĚSÍČNÍK ČESKÉ MISIE V CHICAGU

No 10/2024

Cena \$ 2.50

OCTOBER 2024

Tadeášek od sv. Josefa

Správně svatý apoštol **Juda Tadeáš**, jehož krásná barokní pískovcová socha se nachází na malém atriiovém nádvoříčku před kapucínským klášterním kostelem sv. Josefa, Pěstouna Páně na náměstí Republiky naproti známému obchodnímu domu Kotva na Novém Městě v Praze. Socha vznikla v dílně významného českého barokního sochaře Františka Preisse v roce 1741. Postava Judy Tadeáše drží v pravé ruce štít s tváří Krista a levou rukou se symbolicky opírá o kyj, nástroj svého umučení.

Sv. **Juda Tadeáš** je uctíván jako velký přímluvce v tísní, ve velmi naléhavých, až beznadějných situacích, v případech těžkých nemocí apod. Tak je zde jeho socha téměř doslova obsypána množstvím děkovných kovových a keramických destiček od věřících i „ateistů“ s poděkováním za vyslyšení proseb. A jsou zde i tabulky zcela „čerstvé“, stejně jako květiny a hořící svíčky. Lidé sem každodenně přicházejí, aby zbožně poklekali a přednesli své modlitby.

Sv. **Juda Tadeáš** má svátek společně s apoštolem **Šimonem** 28. října (v České republice na ten den připadá státní svátek, kdy vznikla první samostatná Československá republika). Oba apoštolové jsou v seznamech Dvanácti uváděni společně. **Šimon**, než se stal Ježíšovým učedníkem, patřil zřejmě mezi zelóty. Judovi je připisován jeden novozákonní list. V mimobiblických zprávách se hovoří o jejich společné apoštolské cestě a mučednické smrti v Persii.

Apoštol Šimon je evangelisty Matoušem a Markem nazýván „**Kananejský**“ (Mt 10,4; Mk 3,18), Lukášem „**Zelóta**“, „**Horlivec**“ (Lk 6, 13; Sk 1, 13). Patřil původně k nábožensko-nacionalistickému hnutí zelótů, kteří chtěli svrhnout cizí nadvládu a horlili pro židovskou identitu, tedy pro víru a Boží Zákon. Více biblických zpráv o něm nemáme. Různé tradice mluví o tom, že po smrti Jakuba byl biskupem v Jeruzalémě a potom v Pelle, pak působil v Samaří. Dále podnikl apoštolskou cestu společně s Judou Tadeášem na Blízký Východ, působili v Egyptě, v Sýrii, v Mezopotámii a nakonec v Persii (na území dnešního Iráku a Iránu). Zde byl podle legendy pohanými kněží rozřezán pilou.

Juda je v seznamech apoštolů uveden u Lukáše jako „**Juda Jakubův**“ (Lk 6,16;

Kostel sv. Josefa v Praze - za vstupní branou na malém dvorku je pověstná socha sv. Judy Tadeáše

Sk 1,13). Matouš a Marek jej nazývají „**Tadeáš**“ – u Matouše s příjmením „**Lebeus**“ (Mt 10,3; Mk 3,18). Mimo seznam apoštolů je **Juda Tadeáš** zmiňován v Janově evangeliu, kde při Ježíšově řeči na rozloučenou mu položil otázku: „*Pane, jak to, že se chceš dát poznat nám, ale ne světu?*“ *Ježíš mu odpověděl: „Kdo mě miluje, bude zachovávat mé slovo, a můj Otec ho bude milovat; a přijdeme k němu a učiníme si u něho příbytek.“* (Jan 14,22-23). V odpovědi Ježíš Judovi i nám naznačuje, že toto poznání se má dit vnímáním srdcem. A otevřené srdce je hlavním předpokladem pro Boží vstup do našeho života. Dokonale milovat jsme schopni jen otevřeným srdcem, do kterého jsme přijali Boží lásku.

Podle biblických záznamů je **Juda** označován za „bratra Páně“, správně řečeno „příbuzného“ Ježíše Krista. (Mk 6, 3) Byl syn Alfea a jeho manželky Marie (Kleofášovy), která byla příbuznou Panny Marie. Jeho bratrem byl apoštol **Jakub Mladší**.

Starobylá tradice Judu Tadeáše považuje za autora jednoho z listů v Novém zákoně. List začíná tímto veršem: „*Juda, služebník Ježíše Krista, bratr Jakubův, těm, kdo jsou povoláni, milováni Bohem Otcem a zachováni pro Ježíše Krista.*“

Tradice hovoří o Judově apoštolské cestě ve společnosti Šimona Kananejského.

Podle církevního historika Nikefora Kalisty jejich cesta hlásání evangelia vedla z Judeje přes Samaří, Idumej a Sýrii, do Mezopotámie (dnešní Irák) a skončila prý mučednickou smrtí v Emesse. Jinde se hovoří o Edesse na severovýchodě Řecka, kam podle legendárního vyprávění **Juda** přinesl králi Abgarovi desku s obrazem Krista. (Legendy označují obraz jako tzv. mandylion a někteří se domnívají, že to bylo Ježíšovo pohřební plátno složené tak, aby byl viditelný otisk jeho tváře - dnes známé Turínské plátno.) Král byl při jeho dotyku zázračně uzdraven. **Juda** králi předpověděl ve válečných časech blízký mír, pohanští kněží naopak předpovídali válku. Když se Judova předpověď naplnila a přišli poslové míru, král se na své kněze rozhněval a oni prý potom přepadli apoštoly v Suaniru, kde Judu ubili kyjem a Šimona rozřezali pilou. Později byly ostatky obou umučených apoštolů přeneseny a jsou uloženy v bazilice sv. Petra v Římě u oltáře sv. Josefa. Další ostatky jsou ve věžovém relikviáři v pokladnici dómu v Kolíně nad Rýnem v Německu.

Společné zasvěcení apoštolů sv. Šimona a sv. Judy Tadeáše nesly oltáře od pozdního středověku. Nejstarší český kostel jím byl zasvěcen v Praze Na Františku při špitálu řádu milosrdných bratří již v letech 1618-1620. Podle starých záznamů z 18. a v 19. století byly na přímluvu Judy Tadeáše častokrát vyslyšeny prosby trpících a od té doby mnoho věřících začalo vidět v tomto apoštolovi zvláštního ochránce v beznadějných případech nemocí a životní nouze. Sochy Judy Tadeáše stávají před vchodem do kostela nebo na místě postranního oltáře. **Juda** bývá vzýván jako přímluvce zázračného uzdravení nemocných v řádových kostelech a špitálech kapucínů nebo Milosrdných bratří. Jedním z nejznámějších míst je právě řádový kostel kapucínů u sv. Josefa na náměstí Republiky v Praze.

Zpracováno podle:
<https://www.turistika.cz/>
<https://cs.wikipedia.org/>
<https://catholica.cz/>

Fotografie na titulní straně:
Socha sv. Judy Tadeáše
před kapucínským kostelem sv. Josefa
na náměstí Republiky v Praze

Svatý Judo Tadeáš - oroduj za nás!

Litanie ke sv. Judovi Tadeášovi

Pane, smiluj se nad námi!
 Kriste, smiluj se nad námi!
 Pane, smiluj se nad námi!
 Kriste, uslyš nás!
 Kriste, vyslyš nás!
 Otče s nebes, Bože, *smiluj se nad námi!*
 Synu, Vykupiteli světa, Bože, *smiluj se nad námi!*
 Svata Maria - *oroduj za nás!*
 Svata Boží Rodičko,
 Matko, dobré rady,
 Královno apoštolů,
 Královno všech svatých,
 Svátý Judo Tadeáš,
 Příbuzný Ježíše, Marie a Josefa,
 Úctyhodný a slavný apoštol,
 Učenlivý učedníku Božského Mistra,
 Pravý následovníku Ježíšum,
 Poutníče ve stínu Božské Prozřetelnosti,
 Svědku víry,
 Milovníče chudoby,
 Vzore pokory a trpělivosti,
 Lilie čistoty,
 Plamene božské lásky,
 Hvězdo svatosti,
 Nádobu božské milosti,
 Postrachu pekla,
 Sloupe církve svatě,
 Těšiteli zarmoucených,
 Útočiště hříšníků,
 Světlo bezradných,
 Podpora malomyslných,
 Berlo zoufalých,
 Velký divotvůrce,
 Dobrotivý zprostředkovatel božího požehnání,
 Rychlý přímůlce tebe vzývajících
 Nejvěrnější pomocníku v tebe důvěřujících
 Ochotný pomocníku bíd trpících,
 Rychlý pomocníku ve spleťných záležitostech,
 Mocný přímůlce v beznadějných záležitostech,
 Laskavý ochránce svých ctitelů,
 Můj zvláštní patron.
 Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, odpusť nám, Pane!
 Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, uslyš nás, Pane!
 Beránku boží, který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi!

Modleme se: Všemohoucí a milosrdný Bože a Spasiteli, pokorně vzýváme Tvoji velebnost a prosíme, abychom, uctívajíc vroucně sv. Judo Tadeáše, Tvého vyvoleného apoštola a příbuzného, pro jeho vzácné zásluhy a mocnou přímůlku obdrželi plnost tvého požehnání. Amen

<https://www.fatym.com/>

Socha sv. Judy Tadeáše před klášterem trinitářů u kostela sv. Trojice na Novém Městě v Praze

Modlitba k sv. Judovi Tadeášovi

Svátý Tadeáš, příbuzný našeho Pána a Spasitele Ježíše Krista a mučedníku, ozdobený ctnostmi a zázraky, věrný přímůlce všech svých ctitelů a obzvláštní patron v zoufalých případech! K tobě se utíkám s důvěrou, protože máš vzácnou výsadu okamžitě přispět těm, kdož pozbyli vší naděje, a prosím tě naléhavě: pomoz i mně nyní v této tísní, z níž si svou vlastní silou nemohu pomoci! Slibuji ti, ó sv. Tadeáš, že po celý život budu pamětliv tvých dobrodiní a budu tě ctít jako svého zvláštního patrona a zvěstovati budu celému světu, že jsi mocný pomocník v našich tísních. Amen.

<https://www.fatym.com/>

Modlitba k sv. Šimonu a Judovi

Bože, Tys poslal své svaté apoštoly, aby přiváděli lidi k poznání spásy; vyslyš prosby své církve a na přímůlku svatého Šimona a Judy shromažďuj svůj vyvolený lid ze všech národů světa. Prosíme o to skrze Tvého Syna Ježíše Krista, našeho Pána, neboť on s Tebou v jednotě Ducha svatého žije a kraluje po všechny věky věků. Amen

(zázvěrečná modlitba z breviáře)

LITURGICKÁ ČTENÍ

29. neděle v mezidobí - 20. října 2024

1. ČTENÍ - Iz 53, 10-11

Čtení z knihy proroka Izaiáše.

Hospodinu se zalíbilo zdrtit svého Služebníka utrpením; jestliže dá na usmíření svůj život, užří potomstvo, které bude žít dlouho, skrze něho se zdaří Hospodinův plán. Pro útrapy své duše uvidí světlo, nasytí se svým poznáním. Můj spravedlivý Služebník ospravedlní mnohé, neboť sám ponese jejich viny.

2. ČTENÍ - Žid 4, 14-16

Čtení z listu Židům.

Bratři! Máme vynikajícího velekněze, který prošel až do nejvyššího nebe: je to Ježíš, Boží Syn. Proto se pevně držíme svého vyznání. Náš velekněz není takový, že by nebyl schopen mít soucit s námi, slabými. Naopak! Vždyť on sám byl vyzkoušen ve všem možném jako my, ale nikdy se nedopustil hříchu. Přistupujme tedy s důvěrou k trůnu milosti, abychom dosáhli milosrdenství a našli milost, kdykoli potřebujeme pomoci.

EVANGELIUM - Mk 10, 35-45

Slova svatého evangelia podle Marka.

K Ježíšovi přistoupili Zebedeovi synové Jakub a Jan a řekli mu: „Mistře, rádi bychom, kdybys nám splnil, oč tě požádáme.“ Odpověděl jim: „Co chcete, abych pro vás udělal?“ Řekli mu: „Dej, ať v tvé slávě zasedneme jeden po tvé pravici a druhý po tvé levici.“ Ale Ježíš jim řekl: „Nevíte, co chcete. Můžete pít kalich, který já piji, nebo dát se ponořit v křest, ve který já budu ponořen?“ Oni mu odpověděli: „Můžeme!“ Ježíš jim řekl: „Kalich, který já piji, pít budete, a v křest, ve který já budu ponořen, ponoření budete. Ale posadit po mé pravici nebo levici není má věc, nýbrž je pro ty, kterým je to připraveno.“ Když to slyšelo ostatních deset, rozmrzeli se na Jakuba a Jana. Ježíš si je zavolal a řekl jim: „Víte, že ti, kdo se pokládají za panovníky, tvrdě vládnou národům a velmoži dávají citit svou moc. Mezi vámi však tomu tak nebude. Ale kdo by chtěl být mezi vámi veliký, ať je vašim služebníkem, a kdo by chtěl být mezi vámi první, ať je otrokem všech. Vždyť ani Syn člověka nepřišel, aby si nechal sloužit, ale aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za všechny.“

30. neděle v mezidobí - 27. října 2024

1. ČTENÍ - Jer 31, 7-9

Čtení z knihy proroka Jeremiáše.

Tak praví Hospodin: „Oslavujte Jakuba, jásejte nad prvním z národů, ať je slyšet váš jásot: Zachránil Hospodin svůj národ, zbytky Izraele! Hle, přivedu je nazpět ze severní země, shromáždím je od končin země; slepí a kulhaví budou mezi nimi, spolu se ženami v naději a nedělkami; veliký zástup bude těch, kteří se sem vrátí. Přicházejí s pláčem, ale útěchou je doprovázím; přivedu je k vodním proudům přímou cestou, na níž neklopýtnou. Stal jsem se totiž Izraeli otcem, Efraim je mým prvorozencem.“

2. ČTENÍ - Žid 5, 1-6

Čtení z listu Židům.

Každý velekněz je brán z lidu a bývá ustanoven pro lid v jeho záležitostech u Boha, aby podával dary a oběti i za hříchy. Protože sám je stejně podroben slabosti, je schopen cítit s chybujícími a bloudícími. A proto musí podávat oběti za hřích sám za sebe jako za ostatní lidi. Nikdo si však nemůže tu důstojnost vzít sám, nýbrž musí být povolán od Boha jako Áron. Tak si ani Kristus nepřisvojil slávu velekněžství sám, ale dal mu ji ten, který mu řekl: Ty jsi můj syn, já jsem tě dnes zplodil, jak říká i na jiném místě: Ty jsi kněz navěky podle řádu Melchizedechova.

EVANGELIUM - Mk 10, 46-52

Slova svatého evangelia podle Marka.

Když Ježíš a jeho učedníci s velkým zástupem vycházeli z Jericha, seděl u cesty slepý žebrák - Timaiův syn Bartimaios. Jakmile uslyšel, že je to Ježíš Nazaretský, začal volat: „Synu Davidův, Ježíši, smiluj se nade mnou!“ Mnozí ho okřikovali, aby mlčel. On však křičel ještě víc: „Synu Davidův, smiluj se nade mnou!“ Ježíš se zastavil a řekl: „Zavolejte ho!“ Zavolali tedy toho slepce a řekli mu: „Buď dobré mysli, vstaň, volá tě!“ On odhodil plášť, vyskočil a přišel k Ježíšovi. Ježíš se ho zeptal: „Co chceš, abych pro tebe udělal?“ Slepce odpověděl: „Mistře, ať vidím!“ Ježíš mu řekl: „Jdi, tvá víra tě zachránila!“ A ihned začal vidět a šel tou cestou za ním.

Slavnost Všech svatých 1. listopadu 2024

1. ČTENÍ - Zj 7, 2-4.9-14

Čtení z knihy Zjevení svatého apoštola Jana.

Já, Jan, viděl jsem, jak od východu slunce vystupuje jiný anděl. Držel v ruce pečeti dlaní živého Boha a zvolal silným hlasem na ty čtyři anděly, kterým bylo dáno škodit zemi i moři: „Neškodte zemi, ani moři, ani stromům, dokud nepoznamenáme na čele služebníky našeho Boha!“ A uslyšel jsem, kolik bylo těch poznamenaných: sto čtyřiačtyřicet tisíc ze všech kmenů izraelského lidu. Potom se podívám, a hle - veliký zástup, který by nikdo nespočítal, ze všech národů, kmenů, plemen a jazyků; stáli před trůnem a před Beránkem, oděni bílým rouchem, s palmami v ruce a volali mocným hlasem: „Za svou záchranu vděčíme našemu Bohu, který sedí na trůně, a Beránkovi!“ Všichni andělé, kteří stáli okolo trůnu, starců a čtyř bytostí, padli na tvář před trůnem, klaněli se Bohu a volali: „Amen. Chvála, sláva, moudrost, díky, čest, moc a síla přísluší našemu Bohu na věčné věky! Amen.“ Tu na mě promluvil jeden ze starců a zeptal se mě: „Kdo jsou tihle zde v bílém rouchu a odkud přišli?“ Odpověděl jsem mu: „Můj pane, to víš ty.“ Řekl mi: „To jsou ti, kdo přicházejí z velikého soužení; roucho si do běla vyprali v Beránkově krvi.“

2. ČTENÍ - 1 Jan 3, 1-3

Čtení z prvního listu svatého apoštola Jana.

Milovaní! Hleďte, jak velikou lásku nám Otec projevil, že se nejen smíme nazývat Božími dětmi, ale že jimi také jsme! Proto nás svět nezná, že nepoznal jeho. Milovaní, už teď jsme Boží děti.

Ale čím budeme, není ještě zřejmé. Víme však, že až on se ukáže, budeme mu podobní, a proto ho budeme vidět tak, jak je. Každý, kdo skládá tuto naději v něho, uchovává se čistý, jako on je čistý.

EVANGELIUM - Mt 5, 1-12a

Slova svatého evangelia podle Matouše.

Když Ježíš uviděl zástupy, vystoupil na horu, a jak se posadil, přistoupili k němu jeho učedníci. Otevřel ústa a učil je: „Blahoslavení chudí v duchu, neboť jejich je nebeské království. Blahoslavení plačící, neboť oni budou potěšeni. Blahoslavení tiší, neboť oni dostanou zemi za dědictví. Blahoslavení, kdo lační a žízní po spravedlnosti, neboť oni budou nasyceni. Blahoslavení milosrdní, neboť oni dojdou milosrdenství. Blahoslavení čistého srdce, neboť oni budou vidět Boha. Blahoslavení tvůrci pokoje, neboť oni budou nazváni Božími syny. Blahoslavení, kdo jsou pronásledováni pro spravedlnost, neboť jejich je nebeské království. Blahoslavení jste, když vás budou kvůli mně tupit, pronásledovat a vyhaně vám přepisovat každou špatnost; radujte se a jásejte, neboť máte v nebi velkou odměnu.“

31.neděle v mezidobí - 3. listopadu 2024

1. ČTENÍ - Dt 6, 2-6

Čtení z páté knihy Mojžíšovy

Mojžíš řekl lidu: „Boj se Hospodina svého Boha, a zachovávej všechny jeho zákony a příkazy, které já ti prikazuji - ty, tvůj syn a syn tvého syna - po všechny dny svého života, abys byl dlouho živ. Slyš, Izraeli, svědomitě je zachovávej, aby se ti dobře vedlo, abyste se velmi rozmnožili, jak to slíbil Hospodin, Bůh tvých otců, že ti dá zemi oplývající mlékem a medem. Slyš, Izraeli, Hospodin je náš Bůh. Hospodin je jediný. Miluj Hospodina, svého Boha, celým srdcem, celou duší a celou svou silou! Ať tato slova, která ti dnes prikazuji, zůstanou v tvém srdci!“

2. ČTENÍ - Žid 7,23-28

Čtení z listu Židům.

Bratři! V době starozákonní mnozí se stávali kněžími, protože umírali, a nemohli tedy jimi být stále; Ježíš však je navěky, a proto jeho kněžství nepřechází na někoho jiného. Proto také je schopen přinést navždy spásu těm, kdo skrze něho přicházejí k Bohu, neboť je stále živ, aby se za ně přimlouval. Ano, právě takového velekněze jsme potřebovali: aby byl svatý, nevinný, neposkvrněný, oddělený od hříšníků, vyvýšený nad nebesa, který nemá zapotřebí, jako jiní veleknězi, stále a stále podávat oběti nejprve za hříchy vlastní a teprve potom za hříchy lidu. Ježíš to učinil jednou provždy, když sám sebe přinesl v oběť. Zákon totiž ustanovuje za velekněze lidi, kteří jsou podrobeni slabosti; ale ona přísaha - pozdější než Zákon - ustanovuje Syna, který dosáhl dokonalosti navždy.

EVANGELIUM - Mk 12, 28b-34

Slova svatého evangelia podle Marka.

Jeden z učitelů Zákona přistoupil k Ježíšovi a zeptal se ho: „Které přikázání je první ze všech?“ Ježíš odpověděl: „První je toto: 'Slyš, Izraeli! Hospodin, náš Bůh, je jediný Pán. Proto miluj Pána, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší, celou

svou myslí a celou svou silou.' Druhé je toto: 'Miluj svého bližního jako sám sebe.' Žádné jiné přikázání není větší než tato.“ Učitel Zákona mu na to řekl: „Správně, Mistře, podle pravdy jsi řekl, že on je jediný a není jiného kromě něho a milovat ho celým srdcem, celým rozumem a celou silou a milovat bližního jako sám sebe je víc než všechny oběti a dary.“ Když Ježíš viděl, že učitel Zákona odpověděl rozumně, řekl mu: „Nejsi daleko od Božího království.“ A nikdo se už neodvážil dát mu nějakou otázku.

32.neděle v mezidobí - 10.listopadu 2024

1. ČTENÍ - I Král 17, 10-16

Čtení z první knihy Královské.

Prorok Eliáš šel do Sarepty. Přišel k bráně města, a hle - jedna vdova tam právě sbírala dříví. Zavolał ji a řekl: „Prosím, dej mi trochu vody v nádobě, abych se napil.“ Když mu pro ni šla, zavolał na ni: „Vezmi s sebou také kousek chleba!“ Ona odpověděla: „Jako že je živ Hospodin, tvůj Bůh, nemám nic upečeného, ale jen hrst mouky v hrnci a trochu oleje ve džbánu. Právě sbírám pár kousků dřeva, pak půjdu a upeču z toho sobě i svému synu. Najíme se a umřeme.“ Eliáš jí řekl: „Buď bez starosti, jdi a udělej, jak jsi řekla. Nejdřív z toho upeč mně malou placku a přines mi to, pak půjdeš a upečeš sobě a svému synu. Neboť tak praví Hospodin, Bůh Izraele: Nevypřázdni se hrnec s moukou a neubude ve džbánu s olejem až do dne, kdy Hospodin sešle déšť na zemi!“ Ona tedy šla a udělala podle Eliášových slov a jedla ona, on i její syn po drahý čas. Z hrnce se mouka nevypřázdnila a ze džbánu oleje neubývalo podle Hospodinova slova, které promluvil skrze Eliáše.

2. ČTENÍ - Žid 9, 24-28

Čtení z listu Židům.

Kristus nevešel do svatyně, zbudované lidskýma rukama, která je jenom napodobeninou té pravé, ale do samého nebe, aby se teď stal o naše záležitosti u Boha. A není třeba, aby víckrát obětoval sám sebe, jako velekněz vchází do velesvatyně rok co rok s cizí krví, jinak by byl musel trpět už mnohokrát od stvoření světa. Ale zjevil se teď na konci věků jednou provždy, aby svou obětí odstranil hřích. A jako je lidem určeno, že musí jednou umřít, a pak nastane soud, podobně je tomu i u Krista: když byl jednou podán v oběť, aby na sebe vzal hříchy celého množství lidí, objevil se podruhé - ne už pro hříchy - ale aby přinesl spásu těm, kteří na něho čekají.

EVANGELIUM - Mk 12, 38-44

Slova svatého evangelia podle Marka.

Ježíš učil zástupy: „Varujte se učitelů Zákona! Chodí rádi v dlouhých řízách, mají rádi pozdravy na ulicích, první sedadla v synagogách a čestná místa na hostinách; vyjídají vdovám domy pod záminkou dlouhých modliteb. Ty stihne tím přísnějším soud.“ Potom se posadil proti chrámové pokladnici a díval se, jak lidé dávají do pokladnice peníze. Mnoho boháčů dávalo mnoho. Přišla také jedna chudá vdova a dala dvě drobné mince, asi tolik jako pár halířů. Zavolał své učedníky a řekl jim: „Amen, pravím vám: tato chudá vdova dala víc než všichni ostatní, kteří dávali do pokladnice. Všichni totiž tam dali ze svého nadbytku, ona však dala ze svého nedostatku. Dala všechno, co měla, celé své živobytí.“

ZPRÁVY Z VLASTI

Zprávy od 1. do 20. září 2024

Politické události

Ničivé povodně na mnoha místech Moravy a Čech

Po silných deštích 13. až 15. září 2024 zasáhly většinu Česka ničivé povodně. Nejhorší situace byla ve Slezsku, na severu Moravy a na jihu Čech. Pět lidí zemřelo. Policie řeší tři případy rabování.

Dramatická byla situace zejména v Moravskoslezském kraji a na severu kraje Olomouckého. Na řece Opavě ve městě Opava byl překročen stoletý průtok. Domo-
vy musely opustit tisíce lidí. Některé obce jsou kvůli zatopeným komunikacím odříznuty od okolního světa. Horskou obec Malou Úpu ve východních Krkonoších odřízly od českého vnitrozemí sesuvy půdy. Na dvou místech v Jihomoravském kraji platil extrémní povodňový stav. Z jihočeských vodních nádrží Husinec a Řimov přetékala voda.

Kvůli nepříznivému počasí bylo v zemi okolo 260 000 domácností bez proudu. Potíže byly na silnicích i na železnici.

Hasiči a policisté vylovili z Vltavy v Praze tonoucího muže, který si chtěl v rozvodněné řece zaplavat. Není to první případ, kdy si lidé chtěli rozbouržené vody užít při volnočasových aktivitách, třeba sjížděním na paddleboardech. Ministr vnitra Vít Rakušan (STAN) v souvislosti s tím znovu apeloval na lidi, aby byli rozumní a nepřidělávali hasičům a záchrá-
nárům zbytečně práci.

Pojišťovny měly v pátek 20. září odpoledne nahlášeno z rozsáhlých povodní přes 42 tisíc pojistných událostí za 6,7 miliardy korun. Informovala o tom Česká asociace pojišťoven. Celkově asociace očekává, že se škody vyšplhají na 17 miliard. Škodám dominují poškozené domy a vytopené domácnosti.

Český premiér Petr Fiala uvedl, že Česko získá dvě miliardy eur. Středoevropské země, jež zasáhly ničivé povodně, dostanou 10 miliard eur z unijního Fondu soudržnosti. V polské Vratislavi o tom informovala předsdkyně Evropské komise Ursula von der Leyenová, která se tam sešla s představiteli zasažených zemí. Podle ní se mají peníze použít rychle a efektivně.

Volby do krajů a Senátu v České republice

Češi začali rozhodovat o novém vedení krajů a v některých koutech republiky také o tom, kdo zasedne v Senátu.

Volilo se také v obcích, které zasáhly povodně. Do Kobylé nad Vidnavkou na Jesenicku vyjeli s volbami pomáhat pracovníci ministerstva vnitra, kteří si s sebou přivezli spacáky a karimatky.

V České Vsi na Jesenicku volili lidé v týlovém kontejneru hasičů. V Karlovicích a Široké Nivě na Bruntálsku se zase volilo v provizorních stanech hasičů. Do Dolního Žlebu u Děčína musela jet komise vlakem, protože voda tam zaplavila silnici.

První volební den skončil v pátek 21. září ve 22.00. Vo-

lební místnosti se znovu otevřely ještě v sobotu 22. září od 8.00 do 14.00.

Pracovníci ministerstva vnitra označili svůj zástup během voleb v Kobylé nad Vidnavkou za zcela mimořádnou událost. Obec zasažená katastrofickými záplavami k tomu už nezvládala organizaci voleb.

Dojet do severního cípu republiky proto museli čtyři úředníci z vnitra, doplnili je další dva dobrovolníci z katastrálních úřadů z Opavy a Hradce Králové. K obecnímu úřadu je dovezli půl hodiny před začátkem voleb hasiči. Z vozu členové narychlo sestavené volební komise vystoupili se spacáky a karimatkami v ruce. Kde budou spát, ale zatím nevěděli.

„Je to mimořádné. Dosud se totiž v zemi nestala žádná živelná katastrofa v době voleb. Povodně, které byly v takovém rozsahu v minulosti, byly v červenci. Volební termín je většinou říjen, do toho většinou živly nezasa-
hují,“ zmínila v Kobylé nad Vidnavkou pracovnice ministerstva vnitra Kateřina Uhrová.

Zázemí pro volby měli členové v místnosti na obecním úřadu, která běžně slouží jako kuchyňka. Během 30 minut ji uvedli do podoby volební místnosti, včetně parávanu, uřen i provizorních cedulek se jmény napsanými v rychlosti fixou.

I jinde s volbami pomáhali lidé z ministerstva nebo hasiči.

Zájem o volby byl ale v Kobylé nad Vidnavkou už před nimi velmi malý. Někteří obyvatelé přiznali, že jim volební lístky posloužily k vysoušení bot.

Česká Ves na Jesenicku volila v týlovém kontejneru

hasičů, který běžně slouží jako zázemí pro štáb velitele zásahu při mimořádných událostech. Je to jediné místo pro zhruba čtyři kilometry dlouhou obec, které nahradilo dvě zničené volební místnosti.

V Karlovicích a Široké Nivě na Bruntálsku se volilo v provizorních stanech hasičů. V Nivě jsou před kostelem, v Karlovicích u fotbalového stadionu. Hasiči do nich instalovali plenty, urnu i státní vlajku.

V nedalekém Zátoru se volilo v základní škole. Budova byla sice čistá a uklizená, okolí a přístupová cesta ale stále připomínala nedávnou povodňovou apokalypsu, která tuto část Bruntálska postihla. Organizaci voleb tam převzali úředníci Moravskoslezského kraje.

„Nedokázali jsme volby v této chvíli zorganizovat. Nemáme prostory ani lidi. Paní, co běžně volby chystá, je členkou krizového štábu. Nedovedu si představit, že bychom ji neměli k dispozici,“ řekla místostarostka Zátoru Jiřina Míčková.

Do Dolního Žlebu u Děčína, kde voda zaplavila silnici, se volební komise dostala vlakem. V obci je 128 oprávněných voličů. Za běžných okolností volí v nedaleké restauraci u řeky.

Volby byly tentokrát dvoje. Ve všech krajích vyjma Prahy se hlasovalo o vedení kraje, tedy o zastupitelích a nepřímo také o hejtmánovi. A některé obvody volily ještě senátory.

První věc, která je k odvolení potřeba, je průkaz totožnosti. Tím pádem pas nebo občanský průkaz, s řidičským průkazem volit nejde. Průkaz nesmí mít propadlou platnost. A letos vůbec naposledy nebylo mož-

né se prokazovat eObčankou v mobilu.

Aby se hlas počítal, musí být hlasovací lístek v úřední, tedy orazítkované, obálce, kterou volič dostane od volební komise. V té může být vždy jen jeden hlasovací lístek, čitelný a nepřetržený.

I letos šlo takzvaně kroužkovat. „Přednostní hlas lze udělit až čtyřem kandidátům a udělá se to tak, že se zakroužkuje pořadové číslo před jménem kandidáta,“ vysvětluje ředitel odboru voleb ministerstva vnitra Tomáš Jírovec.

Kroužkování se v těchto volbách týkalo jen krajských kandidátek, protože u senátních má každý kandidát svůj vlastní lístek. Hlasovací lístky nebylo potřeba nosit s sebou, protože jich bylo dostatek ve volební místnosti. To samozřejmě platilo i pro obyvatele zatopených obcí, kterým voda mohla hlasovací lístky odnést nebo minimálně poškodit.

Tam, kde velká voda poškodila silnice anebo odnesla mosty, lidé mohli využít přenosné volební urny. Bylo ale potřeba si ji objednat. A to tak, že volič s dostatečným předstihem zavolal volební komisi, případně na obecní úřad.

Ekonomika

Kurzovní lístek

20. 9. 2024 (střed)

EUR, 1	25,080
Kanada, 1	16,557
USA, 1	22,459

Kultura

Filmové drama Vlny se pokusí zabojet o Oscara

Vlny zastoupí Českou republiku v nadcházejícím 97. oscarovém klání. Film Jiřího Mádl vypráví příběhy novinářů Československého

rozhlasu během dramatických událostí konce 60. let minulého století. Světovou premiéru si odbyl na festivalu v Karlových Varech, měsíc nato vstoupil do kin. Od té doby ho podle údajů Unie filmových distributorů vidělo přes 350 tisíc diváků. Český rozhlas je jeho koproducentem.

Užší oscarové nominace budou oznámeny v polovině prosince, jejich finální podoba pak v půlce ledna. O držitelích Cen Akademie se rozhodne v noci na 3. března 2025.

Českého kandidáta na Oscara v kategorii nejlepší zahraniční film každoročně vybírá Česká filmová a televizní akademie (ČFTA), která stojí i za udílením cen Český lev. Letos akademici vybírali ze 13 celovečerních filmů přihlášených jejich producenty. Za Vlnami se, v abecedním pořadí, umístily snímky Amerikánka a Mord.

Poslední tuzemský zástupce, který se dostal do patnáctky užších nominací, bylo skutečnými událostmi inspirované drama Šarlatán v roce 2020. Poté se o to neúspěšně pokoušely opět životopisně laděné snímky Zátonek, Il Boemo a Bratři.

Dosud se podařilo Oscara pro nejlepší cizojazyčný film, jak se kategorie ještě před několika lety jmenovala, získat dvěma československým a jednomu českému snímku. V roce 1965 to byl Obchod na korze Jána Kádára a Elmar Klose, roku 1967 zvítězily Ostře sledované vlaky Jiřího Menzela a v roce 1996 Kolja Jana Svěráka.

Šest dalších filmů získalo nominace. Byly to Lásky jedné plavovlásky Miloše Formana v roce 1966 a Hoří, má panenko téhož režiséra o dva roky později. Menzel šel po-

druhé do boje o Oscara roku 1986 s filmem Vesničko má středisková, o pět let později svoji první nominaci získal Jan Svěrák za Obecnou školu.

Roku 2000 vyjel do Los Angeles Jan Hřebejk s nominovaným filmem Musíme si pomáhat, tři roky poté zaujaly akademiky Želary Ondřeje Trojana.

Sport

Úspěchy českých sportovců na paralympiádě 2024

Letní paralympijské hry 2024 probíhaly od 28. srpna do 8. září v Paříži.

Paralympijské hry jsou nejvýznamnější mezinárodní soutěží pro sportovce s různými zdravotními postiženími. Základní filozofií paralympiády je, že profesionální sportovci se zdravotním postižením mají schopnosti rovnocenné se sportovci bez postižení. Paralympijské sportovci musí projít náročnou kvalifikací, aby mohli svůj stát reprezentovat.

Slavnostním závěrečným ceremoniálem na Stade de France skončily v Paříži 17. letní paralampijské hry.

Vlajku české výpravy nesl za deštivého počasí, které připomnělo začátek letošní pařížské olympiády, nevidomý plavec David Kratochvíl. Na hrách se stal nejúspěšnějším českým sportovcem, když získal kompletní sadu tří medailí.

Celkem jich česká výprava odváží z Paříže osm, jednu zlatou, čtyři stříbrné a tři bronzové. V medailovém žebříčku výprav obsadila 53. místo. Nejúspěšnější výpravou byli s 220 cennými kovy Číňané. Vedle Davida Kratochvíla se o české medaile postarali stolní tenista Tomáš Suchánek, lukostřelci Šárka

Pultar Musilová, David Drahonínský a Tereza Brandtlová a plavec Arnošt Petráček.

Na začátku her se mluvilo o deseti medailových umístěních. „Pokud bychom získali deset medailí, bylo by to pro naši výpravu výborné,“ řekl v srpnu Roman Suda, sportovní ředitel a první místopředseda Českého paralympijského výboru.

Česko zastupovalo v Paříži 32 handicapovaných sportovců. Na paralympijských hrách se soutěžilo ve 22 sportovních odvětvích. Rozdělilo se 549 sad medailí, o něž bojovalo celkem 4400 sportovců se všemi druhy hendikepu, tedy s tělesným, zrakovým a mentálním.

Předseda Mezinárodního paralympijského výboru Andrew Parsons v závěrečném projevu označil pařížské hry za nejvelkolepější v historii.

Vlajku paralympiády na závěr ceremoniálu převzal pořadatel příštích her - Los Angeles.

Přehled medailí na paralympiádě 2024:

1. místo: David Kratochvíl (plavání – 400 m volně S11)

2. místo: Šárka Pultar Musilová (lukostřelba – jednotlivkyně W1 + smíšený tým W1), David Kratochvíl (plavání – 100 m znak S11), David Drahonínský (lukostřelba – smíšený tým W1), Jiří Suchánek (stolní tenis – dvouhra MS2)

3. místo: Tereza Brandtlová (lukostřelba – jednotlivkyně W1), David Kratochvíl (plavání – 200 m polohově SM11), Arnošt Petráček (plavání)

Podle irozhlaz.cz

Připravila

Dominika Brabcová

CÍRKEV DOMA A VE SVĚTĚ

Cesta papeže Františka do Indonésie, Papuy-Nové Guineje, Východního Timoru a Singapuru

Papež František ve dnech 2. - 13. září uskutečnil dvanáctidenní cestu, během které navštívil Indonésii, Papuu-Novou Guineu, Východní Timor a Singapur. Během cesty obsolvoval sedm letů, o celkové délce přes 32 tisíc kilometrů. Tato nejdelší cesta jeho pontifikátu byla jeho 45. zahraniční cestou.

3. září přiletěl papež do Jakarty, hlavního města Indonésie. Tu tvoří asi tisícovka obydlených ostrovů. Je to země s největším počtem muslimů na světě. Je zde asi 7,5 % protestantů a 3 % katolíků. Mnoho katolíků v zemi žije na ostrově Flores, který vláda nedávno označila za mezinárodní poutní místo. Indonésie byla v posledních letech svědkem četných teroristických útoků, jejichž terčem byla křesťanská menšina v zemi. Svatý otec ve svých projevech zaměřil na mezináboženský dialog, solidaritu a mír. 4. září se papež setkal s prezidentem Joko Widoda a na mezináboženském setkání v mešitě Istiqlal v Jakartě 5. září podepsali papež František a velký imám společné prohlášení. Dokument se zaměřuje na závazek všech věřících proti násilí a na úlohu náboženství při podpoře míru a jednoty. Večer 5. září slavil papež mši svatou na stadionu Gelora Bung Karno v Jakartě, kde se sešlo 100 tisíc věřících.

6. září pokračoval papež František v cestě na Papuu-Novou Guineu. Zde se více než 98 % obyvatel hlásí ke křesťanství a církev zde hraje klíčovou roli v oblasti vzdělávání, zdravotní péče a sociálních služeb. Katolíci představují největší křesťanskou denominaci v zemi, odhaduje se, že jich zde žije 4 miliony, což je přibližně 25 % celkové populace. Na začátku letošního roku došlo v zemi k násilnostem a nepokojům, které se odehrály 10. ledna a kterým se nyní přezdívá „Černá středa“. Papež 7. září v Port Moresby, hlavním městě Papuy-Nové Guineje navštívil místní organizace, které se starají o děti bez domova a osoby se zdravotním postižením. měl projev k místním politickým autoritám a promluvu k duchovním v chrámu Panny Marie Pomocnice křesťanů. Následující den 8. září se papež setkal s premiérem země a poté předsedal nedělní mši svatou na stadionu Sira Johna Guise v Port Moresby. Odpoledne se papež vydal ještě letadlem do Vanima, města v nejseverozápadnější provincii Papuy-Nové Guineje, kde pozdravil místní misionáře a promluvil ke katolíkům před katedrálou Svatého kříže.

V pondělí 9. září pokračoval svatý otec do Východního Timoru. země jejíž obyvatelstvo je z více než 97 % katolické. V Dili, hlavním městě země, papež František během dvou dnů navštívil postižené děti, setkal se s místními duchovními a řeholníky v katedrále Neposkvrněného Početí, pronesl projev v prezidentském paláci. Místní vláda vyhlásila na tři dny papežovy návštěvy státní svátek. v jehož rámci byly uzavřeny téměř všechny ulice a místní podniky a lidé se hrnuli na Esplanádu Tací Tolu v hlavním městě Dili, aby se zúčastnili papežské mše. Podle místních statistik se bohoslužby zúčastnilo přibližně 600 000 lidí. „Hodně jsem přemýšlel o tom, co je na Timoru nejlepší. Nejlepší jsou jeho lidé a úsměvy dětí. Přejí vám mír, abyste měli i nadále mnoho dětí a aby se na vás i

nadále usmívaly,“ řekl papež Timořanům ve španělštině na závěr mše svaté.

Svou cestu zakončil papež František návštěvou ostrova Singapuru, kam dorazil ve středu 11. Zářínásledujícího dne se setkal s prezidentem a premiérem a poté předsedal mši na singapurském Národním stadionu Sports Hub. Během svého pobytu navštívil kromě oficiálních úřadů a duchovních také seniory a nemocné. Poslední oficiální akcí papežova pobytu v Asii bylo mezináboženské setkání s mladými lidmi, kde je povzbudil k odvaze a „vystoupení z komfortní zóny“.

V pátek 13. září odletěl svatý otec do Říma, kde přistál po bezmála 13 hodinovém letu.

Vatikán zveřejnil program 26 hlavních akcí Jubilejního roku 2025

Jubilejní rok 2025 přinese období plné oslav a duchovní obnovy, zaměřené na jednotu a reflexi. Oficiální program zahrnuje dvacet šest hlavních akcí, které osloví různá společenství a profese. Každá událost nabízí poutníkům možnost prohloubit svou víru a zúčastnit se oslav po celém světě. Na stránkách Jubilea jsou dostupné podrobné informace a možnost online registrace.

Na webových stránkách Jubilea jsou k dispozici podrobné informace k programu.

Jubileum světa komunikace (24.-26. ledna 2025) otevře rok setkáním odborníků z médií, kteří budou diskutovat o roli komunikace při šíření evangelia. Následovat bude Jubileum ozbrojených sil a policie (8.-9. února 2025), kde se vojenský personál a veteráni sejdou k oslavě své služby a oddanosti míru.

V únoru proběhne Jubileum jáhnů (21.-23. února 2025) zaměřené na jejich službu komunitám, zatímco Jubileum dobrovolníků (8.-9. března 2025) ocení ty, kteří pracují pro společnost prostřednictvím neziskových aktivit. Jubileum misionářů milosrdenství (28.-30. března 2025) oslaví kněze se zvláštními pravomocemi poskytovat rozhřešení.

Dalšími významnými akcemi jsou Jubileum nemocných a zdravotníků (5.-6. dubna 2025), které reflektuje úlohu víry v uzdravení, a Jubileum lidí s postižením (28.-29. dubna 2025), zaměřené na inkluzi a podporu. Na programu je také Jubileum pracujících (1.-4. května 2025) a Jubileum podnikatelů (4.-5. května 2025), kde se budou diskutovat otázky práce a etiky v podnikání.

Jubileum rodin, dětí a starších osob (30. května - 1. června 2025) propojí generace a oslaví rodinný život. Jubileum migrantů (4.-5. října 2025) zdůrazní pomoc církve vysídleným lidem, zatímco Jubileum vězňů (14. prosince 2025) nabídne prostor k zamyšlení nad odpuštěním a nadějí.

Závěr roku přinese Jubileum sborů a pěveckých skupin (21.-23. listopadu 2025), které oslaví duchovní hudbu. Celoroční oslavy se snaží oslovit všechny vrstvy společnosti a nabídnout prostor pro duchovní uzdravení, víru a reflexi, čímž Jubileum 2025 slibuje být historickou a transformační událostí.

Podle: <https://www.cirkev.cz/>

Neobyčejný život skromného biskupa

100 let od narození českobudějovického biskupa Mons. ThDr. Antonína Lišky

Mons. ThDr. Antonín Liška CSsR
Jedenáctý biskup českobudějovický
*17. září 1924, Bohumilice
† 15. října 2003, České Budějovice

Jednoho říjnového večera v roce 2003 jsem náhodně přepínal programy v televizi, když mě upoutala krátká reportáž o pohřbu českobudějovického biskupa Antonína Lišky. I když jsem byl od Českých Budějovic vzdálen 800 kilometrů v mém domově na východním Slovensku, přece mě ta zpráva zaujala, protože jsem již několik let prožíval prázdninové týdny v jižních Čechách a čím dál víc do sebe vstřebával jejich podmaňující atmosféru. Tehdy jsem však ještě nevěděl, že mě životní osudy přivedou ke kněžské službě v českobudějovické diecézi a že osobnost biskupa Lišky, i když jsem se s ním nikdy osobně nesetkal, se mi stane velice blízkou skrze pokus o první zmapování jeho životní cesty prostřednictvím diplomové práce. Nebylo by to možné bez velké vstřícnosti jeho blízké rodiny, přátel, a širokého okruhu dalších lidí, kteří mě v tom povzbuzovali a inspirovali. Jsem si vědomý, že na pár stránkách nelze obsáhnout šířku života otce biskupa Anto-

nína, dovoluji mi tedy, prosím, abych se pokusil představit ho jen několika sondami.

V naší rodině se s Pánem vždycky počítalo...

Tak jednoduše, ale pravdivě představila osudy rodiny Lišků jedna z jeho praneteří. Antonín se narodil 17. září 1924 v Bohumilicích manželům Františkovi a Marii, rozené Staňkové. Kořeny rodiny Liškových však sahají do dnes již zaniklé obce Ogfolderheit (Jablonec), nacházející se v blízkosti Ktiše na Prachaticku. Pravdivost živé víry možno poznat po ovoci. K duchovnímu povolání se kromě Antonína rozhodl i jeho bratr Stanislav, který po emigraci do Kanady vstoupil k redemptoristům a sestry Marie a Ludmila, které se staly Školskými sestrami de Notre Dame. Živou víru si uchovaly i rodiny sourozenců Františka a Anny. Otec František umřel v roce 1957, nedožil se tak kněžského svěcení syna Stanislava a nemohl se dozvědět ani o tajném kněžství syna Antonína. Mamka Marie, která doprovázela Antonína v jeho pozdější veřejné službě, při primici syna Stanislava, když mohl navštívit své rodiště v roce 1970 prohlásila: *Nejsem pyšná, ale jsem vděčná Pánu Bohu, že si naše děti vyvolil. Kdyby ho (Stanislava) tam prezidentem udělali, neměli bychom takovou radost, jako že se nám vrátil jako kněz...*

Přijed' s veselou myslí. Veselého dárce miluje Bůh.

Toto doporučení dostal od magistra noviců 19-letý Antonín poté, co se rozhodl vstoupit do řehole redemptoristů a nastoupit noviciátní formaci v klášteře v Českých Budějovicích. Předcházelo tomu studium v rodných Bohumilicích, Vimperku, Čkyni, ale především pobyt v redemptoristickém juvenátu v Libějovicích, kde studoval i se svým bratrem

Františkem. Již zde se projevilo Antonínovo velké nadání k cizím jazykům. Kromě němčiny si zde přidal latinu, později i řečtinu, přičemž v starořeckých hexametrech dokázal skládat i různá vtipná blahopřání, za což sklízel velký obdiv u spolubratrů. V pozdějších letech teologických studií studoval také hebrejštinu a francouzštinu a absolvoval i několik semestrů arabštiny a aramejštiny. To všechno ho předurčovalo k slibné budoucnosti – studiu biblických věd v Jeruzalémě, aby mohl předávat poselství Bible svým spolubratrům v řádových školách. Nejdříve však musel absolvovat studia teologie a filosofie v Obořísti a později na Bohoslovecké fakultě Karlovy univerzity v Praze.

Těším se na civil...

Nakonec bylo všechno jinak. Po převzetí moci komunisty v roce 1948 začalo velké pronásledování křesťanů, které krutě zasáhlo i řeholní řády. Během tzv. barbarské noci z 13. na 14. dubna 1950 byl spolu s bratry internován v koncentračním klášteře v Králíkách a po několika měsících poslán k Pomocným technickým praporům v Komárně a na Sliaci, kde prožil čtyři roky. Vidina biblických studií v Jeruzalémě vzala za své a místo toho se otevřela realita života v dělnickém prostředí. „Na vojně jsem získal dvě zkušenosti mimo jiné. Jedna je radostná. Totiž dokázal bych si na kterémkoliv místě a ohoru vydělat vše, co potřebuji. Druhá mě ovšem příliš nepotěšila, totiž že v dělnickém životě je dost těžké zachovat si ideální výši, jakou bych si přál a o kterou se mám snažit. Ale nakonec i to je dobré. Vede to ke skromnosti a potom právě v boji se silí. Těším se na civil, chtěl bych se dostat do nějaké velké továrny, abych poznal pravé dělnické prostředí, jeho otázky, potřeby, obtíže i krásy. To vše mi jistě jen prospěje.“ Po propuštění do civilu se Antonín vrátil do rodných Bohumilic a pracoval v dělnických profesích více než sedmáct let.

Liška nedostane ani poslední šumavskou faru!

Během pobytu v PTP využil, stejně jako i jiní řeholníci, příležitost k tajnému kněžskému svěcení. Během krátké dovolené odjel do Prahy a dne 22. září 1951 v kapli Školských sester de Notre Dame v Ústavu pro hluchoněmé v Praze – Krči přijal z rukou pražského pomocného biskupa Mons. Kajetána Matouška podjáhenské, jáhenské i kněžské svěcení. Byl zavázán k přísnému zachovávaní mlčení o svém svěcení. Většina příbuzných, ale i řeholních spolubratrů se o jeho kněžství dozvěděla až koncem šedesátých let, i když jeho maminka a sestra Martina, která žila s nimi v domácnosti, byly o jeho svěcení informovány již dříve a účastnili se mši svatých, které slavil v civilním oblečení v jejich domě. V období tzv. pražského jara se mu podařilo dokončit oficiální studia na bohoslovecké fakultě a hledal možnosti kněžského působení v českobudějovické diecézi, kde se mu snažil maximálně vyjit vstříc biskup Mons. Josef Hlouch. Tyto snahy však ztroskotaly na nesouhlasu krajského církevního tajemníka Leo Drozdka, který prohlásil, že *Liška nedostane ani poslední šumavskou faru*. Antonín proto vážně zvažoval i možnost působení při obnově řeckokatolické církve na východním Slovensku, kde mu připravoval půdu řeholní spolubratr Ivan Mastiliak. Doba začínající normalizace však překazila i tyto plány. Otevřela se mu však možnost působení v pražské arcidiecézi, do které ho velmi rád přijal biskup František Tomášek. Využil přitom nepřítomnosti pražského krajského církevního tajemníka a vstřícnost jeho zástupce, který s kněžským působením Antonína Lišky souhlasil. Tak se stal otec Antonín v roce 1971 administrátorem a později farářem v Poříčí nad Sázavou, odkud spravoval i okolní farnosti.

Jdete na první místo. Nebojte se počátečních překážek

I tato slova adresoval biskup Tomášek novému správci farnosti Poříčí. Věděl totiž, co ho čeká. Neopravené kostely, nemožnost používat farní budovu, pronájem malého bytu bez koupelny a WC,

Pamětní deska připomínající biskupa Antonína Lišku v rodných Bohumilicích u vchodu do kostela

ale obětavi a nezištní farnosti. Antonín se snažil o poctivou kněžskou službu. Všechny promluvy, kázání při bohoslužbách, pohřbech nebo svatbách si připravoval písemně, rukou nebo později na psacím stroji. Dokázal ocenit kvalitní liturgickou hudbu. Fyzicky se angažoval při opravách kostelů a kaplí, často navštěvoval domácnosti a přijímal početné návštěvy, i když věděl, že je hlídán Státní bezpečností. Především se snažil udržovat pravidelný kontakt se spolubratry redemptoristy, pro které se stal neformální autoritou. Časem se k Antonínovi přistěhovala maminka, která mu vedla domácnost až do své smrti v roce 1984 a byla mu velkou pomocnicí při úkolech, které velice brzy překročily hranice poříčské farnosti.

V roce 1975 Antonín při namáhavé farní pastorači dovršil teologická studia doktorátem, ve kterém zpracoval téma *Zmrtvýchvstání v moderní exegezi*. Zachytil v něm zřejmě nejbohatší nejpłodnější diskusi k tomuto tématu, která proběhla na přelomu šedesátých a sedmdesátých let, přičemž zde zúročil své bo-

haté jazykové a biblické znalosti. Neodmítl možnost služby v tzv. podzemní církvi a několik let přednášel v různých bytových seminářích v Praze biblické předměty. Díky jeho biblickým a jazykovým znalostem byl přizván do práce na tvorbě ekumenického překladu Bible, kde úzce spolupracoval s dalšími odborníky z různých církví. Připravoval především překlad a komentář 1. listu Korintským a komentář k Matoušovu evangeliu a spolupracoval i na dalších částech tohoto výjimečného biblického a ekumenického projektu. Kardinál Tomášek však využil znalosti otce Antonína i v oblasti kanonického práva a od roku 1975 ho jmenoval soudcem a později předsedou Metropolitního soudu v Praze. Protože kvůli rozsahu jeho práce byl Antonín nucen každý týden na několik dní jezdit do Prahy, jmenoval ho kardinál v roce 1987 sídelním kanovníkem Metropolitní kapituly u sv. Víta a zařídil jeho přestěhování do kanovníckého bytu na Hradčanském náměstí v Praze. Při svých dosavadních činnostech Antonín dojížděl svým autem značky Trabant i do farnosti na severu Prahy, které dostal do správy.

Ať ti není mitra a berla těžkou...

Když se v roce 1988 po dlouhé odmítnutí obnovila jednání mezi Svatým Stolicem a Československem, byla nastolena otázka jmenování nových biskupů. Po dlouhých obstrukcích nakonec československá vláda souhlasila s obsazením některých biskupských stolců a pro pražskou diecézi byli dne 19. května 1988 jmenováni dva noví pomocní biskupové – Jan Lebeda a Antonín Liška. Jejich biskupské svěcení proběhlo 11. června 1988 ve svatovítské katedrále, jedním ze tří spolusvětitelů byl kromě kardinála Tomáška i Mons. Kajetán Matoušek, který otce Antonína vysvětil na kněze a dlouhá léta nesměl vykonávat veřejnou biskupskou službu.

Za své biskupské heslo si Antonín zvolil heslo redemptoristického řádu *Copiosa apud eum redemptio - Hojně je u něho vykoupení*. Svěcení biskupa Antonína se účastnili jeho bratři redemptoristé, příbuzní a povolení přijet dostal i jeho bratr Stanislav, který působil v Ka-

Znak Mons. ThDr. Antonína Lišky
jako biskupa českobudějovického.

Heslo v překladu zní: „Hlásat evangelium chudým“

nadě. Slavnostní den však biskupu Liškovi trochu znepríjemňovaly zdravotní potíže související s nedávnou operací žlučníku, kvůli které se pak neúčastnil slavnostního pohoštění v arcibiskupském paláci. Malou a vtipnou potíž také způsobila neplánovaná záměna rozličně velkých biskupských miter Mons. Lišky a Mons. Lebedy.

Jistě mu však musel způsobit radost dopis, který dostal od řeholního spolubratra P. Josefa Hanžla, působícího v českobudějovické diecézi: „Milý otče biskupe Antonine, ... Modlíme se, aby i naše diecéze měla biskupa. Škoda, že nám nedali Tebe! Rozuměls by našim lidem. Také mám radost, že jsi prvním biskupem v naší kongregaci za dobu jejího trvání u nás. Kéž Ti sv. Alfons a naši světci pomáhají, kéž sv. Jan Neumann. Tvůj rodák, jde s Tebou všude tam, kam Tě církev pošle. A také ať ti není mitra a berla těžkou jak tam bylo řečeno při svěcení v Praze. Je to snad hezké na pohled, ale myslím, že to je skutečně těžká služba v této době a této zemi. Pán ať je tady s Tebou. Ještě malá poznámka. Přesně v 11:22 dořekl Otec světitel konsekraci modlitbu nad vámi oběma. Bylo nám při tom dobře. Jen škoda, že se kolem Tebe pohybovalo víc cizích, než vlastních spolubratrů, ale asi i to musíš nést jako těžký úděl. Prosím o požehnání na dálku a prosím Tě, často zehnej naší kongregaci, svým bratřím.“

Díky za dobrý příklad

Díky biskupskému svěcení mohl biskup Antonín ještě více pomáhat staříckému kardinálovi Františkovi Tomáškov. Události začínaly nabírat rychlý spád. Probíhalo Desetiletí duchovní obnovy národa, kde se angažoval v práci oficiální komise. Blížilo se svatořečení Anežky České, a přípravu na tuto událost svěřil kardinál biskupu Antonínovi. Své farnosti na severu Prahy proto musel předat nástupci P. Jiřímu Paďourovi OFM Cap., se kterým se poprvé setkal na pouti do Říma v roce 1977 při příležitosti svatořečení Jana Nepomuka Neumanna, rodáka z Prachatic. Jistě tehdy netušili, jak se jejich životní cesty budou prolínat. V říjnu 1989 navštívil biskup Liška Svatého otce Jana Pavla II., aby ho informoval o přípravách pouti do Říma. Požádal ho o audienci pro poutníky a poděkoval mu za jeho laskavost vůči Čechům. Řekl mu, že se všichni poutníci těší na setkání s ním v Římě, ale ještě více na jeho návštěvu v Československu. Papež mu odpověděl, že se také těší a pevně věří, že dojde i k jeho návštěvě Československa. Oba mluvili svými rodnými jazyky a dobře si rozuměli.

Za několik měsíců došlo k naplnění těchto přání a biskup Liška z pověření kardinála Tomáška jako první ještě v letadle v pražské Ruzyni přivítal Sv. otce Jana Pavla II. v Československu. Když chtěl při představování papeži říci své jméno, papež zareagoval: *Vím, Liška*. Ještě před touto návštěvou byli jmenování noví biskupové na všechny uprázdněné stolce v Československu a dne 31. března 1990 mohl biskup Liška v českobudějovické katedrále vysvětit nového českobudějovického biskupa Mons. Miloslava Vlka. Došlo tak k zajímavé situaci, kdy biskup světitel vysvětil svého předchůdce na biskupském stolci. V národních dnech začátků devadesátých let stál Antonín Liška po boku staříckého kardinála Tomáška jako jeden z jeho nejbližších spolupracovníků, druhý generální vikář. Poté, co papež přijal třikrát nabízenou rezignaci pražského arcibiskupa, byl biskup Liška zvolen dočasným administrátorem arcidiecéze, dokud katedru sv. Vojtěcha nepřevzal biskup

Historická fotografie z biskupského svěcení
Mons. Antonína Lišky v Praze 11. června 1988

Miloslav Vlk, který se po roce musel stěhovat z Českých Budějovic do Prahy. Přehled pražského působení otce Antonína zakončíme vzpomínkou Mons. Jana Graubnera při oslavě biskupových 75. narozenin: *Velmi rád vzpomínám na dobu, kdy jsem Vás poznával v komisi Desetiletí, když jsme se scházeli po večerech, kam jste přicházel sice často unavený, ale za to vždy sloužící a starající se i o naše hladné žaludky po dlouhé cestě, nebo jste mi dal i nocleh. Tehdy na mě udělala velký dojem Vaše skromnost a pokora. Díky za dobrý příklad.*

Budu vás mít rád

Koncem srpna 1991, několik dnů po pohřbu kardinála Tomáška, odletěl biskup Antonín na pout' do Kanady a Spojených států amerických, aby navštívil místa spojená s působením sv. Jana Nepomuka Neumanna. Během pobytu ve Philadelphii se dozvěděl, že ho Svatý otec Jan Pavel II. plánuje jmenovat biskupem v Českých Budějovicích. Biskup Liška toto jmenování přijal jako vůli Boží ochotně, byl s vědomím oběti a poslušnosti. Jmenování bylo zveřejněno 28. srpna 1991 v poledne, právě v ten den měl možnost slavit mši svatou na hrobě sv. Jana Neumanna, jednoho z nejslavnějších rodáků českobudějovic-

ké diecéze a jediného světce pocházejícího z území diecéze od jejího založení. Do úřadu českobudějovického biskupa byl uveden v sobotu 9. listopadu 1991. Kromě změny biskupského erbu změnil také své biskupské heslo, kterým však opět vyjádřil svoji příslušnost k řádu redemptoristů. *Evangelizare pauperibus – Hlásat evangelium chudým* – se stalo náplní jeho biskupské služby v rodné diecézi, kde předtím nesměl působit. UVědomoval si, že ne všichni sdílejí nadšení z jeho jmenování. Kolovaly o něm řeči, že je neprůbojný, váhavý, nemá rád laiky, je konzervativního ladění. Ti však, kteří ho znali již dlouhá léta, měli z jeho jmenování upřímnou radost. Na otázku, co mohou věřící diecéze od něho očekávat, odpověděl prostě: *Budu vás mít rád. A vynaložím všechny síly, aby se šířilo Boží království.*

Nelze stručně popsat rozsáhlou činnost biskupské služby, která ho v devadesátých letech čekala při obnově diecéze po letech komunistické devastace, jak v duchovní, tak v materiální a organizační oblasti. Je však možné říci, že biskupská služba v Českých Budějovicích z Antonína Lišky neudělala ani politika, ani církevního hodnostáře, ani slavného kazatele, ani skvělého manažera. Potřebná rozhodnutí pečlivě zvažoval ze všech možných úhlů a promýšlel, jak by se odrazily u všech zúčastněných i u těch nejposlednějších. Všechna veřejná vystoupení si dopředu pečlivě písemně připravoval. Neměl rád jakoukoliv povýšenost a nadřazenost. Nerad vystupoval v roli nadřízeného, nerad používal biskupské insignie mitru a berlu. Z duše se mu protivilo líbání prstenu. Navenek mohl působit dojmem uzavřeného člověka, ale neztrácel svůj optimismus a osobitý humor, který znali především jeho nejbližší spolupracovníci. Především si však stále ponechával jednu výrazně pozitivní vlastnost lásku k prostým lidem. Biskupské pověření bral jako vykonávání Boží vůle: *„Čest nebo trest – ani to, ani ono. Pověření. A vůle Boží. Tu беру rád. A jsem rád budějovickým biskupem.“*

Po dosáhnutí kanonického věku 75 let podal biskup Antonín v roce 1999 do rukou Svatého otce abdikaci. Papež ho však i nadále pověřil vedením diecéze a v roce 2001 mu poslal pomocného bisku-

pa koadjutora Mons. Jiřího Paďoura, který ho vystřídal na biskupském stolci po přijetí abdikace 25. září 2002. Když 9. listopadu 2002, přesně 11 let od uvedení na biskupskou katedru, předával biskupskou berlu svému nástupci, vyjádřil emeritní biskup toto poděkování: *Snažil jsem se spravovat diecézi jako služebník a otec, jak říká sv. Petr: Ne jako páni nad těmi, kteří vám jsou svěřeni, a buďte jim příkladem. Snažil jsem se hlásat Boží slovo ať vhod či nevhod, ve věrnosti pravdě evangelia v hlásání církve a Svatého otce. A děkuji za to, že mi Bůh pomáhal a vy jste mě přijali a spolupracovali jste se mnou.*

Měl nás všechny rád... a my jsme měli rádi jeho.

Biskup Antonín zůstal i jako emeritní biskup bydlet v biskupské rezidenci. Přestěhoval se do menšího bytu a v rámci svých možností byl i nadále k dispozici svému nástupci, respektoval však jeho nové plány a nezasahoval do jeho rozhodnutí. Ještě devět měsíců se aktivně podílel na životě v diecézi. Stále více se však projevovala jeho fyzická slabost a nemoci. Jako člověk zvyklý neustále pracovat byl ve věku devětatřiceti let úplně fyzicky vyčerpan. V posledních letech rychle začal ztrácet sluch. Narůstající hluchota mu ztěžovala komunikaci s lidmi a způsobovala postupnou izolaci od okolí, což mu přinášelo nové utrpení. Postupně se přidaly další zdravotní problémy, které ho v červnu 2003 připoutaly na lůžko. Mons. Antonín Liška, zaopatřen svatými svátostmi, umřel po krátké nemoci ve středu dne 15. října 2003 ve svém bytě v biskupské rezidenci v Českých Budějovicích. Bezprostřední příčinou smrti byla zástava srdce. V čase úmrtí jeho nástupce biskup Jiří Paďour sloužil v katedrále sv. Mikuláše mši svatou pro studenty Biskupského gymnázia. Během přípravy obětních darů mu bylo oznámeno, že biskup Antonín odešel k Pánu. Na konci bohoslužby biskup Jiří oznámil tuto zprávu svým diecézanům a poprosil je o modlitby za zesnulého otce biskupa Antonína...

Dne 23. října 2003 se uskutečnily pohřební obřady za zesnulého biskupa. Papežský nuncius Erwin Enderse v zaplněné katedrále rozloučil s otcem Antonínem slovy: *Vždy budeme s vděčností vzpomínat*

na jeho příkladnou hlubokou zbožnost, jeho lásku a věrnost církvi, jeho osobní skromnost a jeho životní svědectví coby příkladného řeholníka, kněze a biskupa. A primátor Českých Budějovic Miroslav Tettervelice upřímně řekl: *Měl nás všechny rád, tak jak to vyplývalo z jeho povahy a postavení. A my jsme měli rádi jeho... Podle poslední vůle byl otec biskup Antonín Liška pohřben do hrobu otců redemptoristů na českobudějovickém hřbitově, v blízkosti hrobky českobudějovických biskupů. Večer přinesla televize krátkou reportáž o pohřbu 11. Českobudějovického biskupa...*

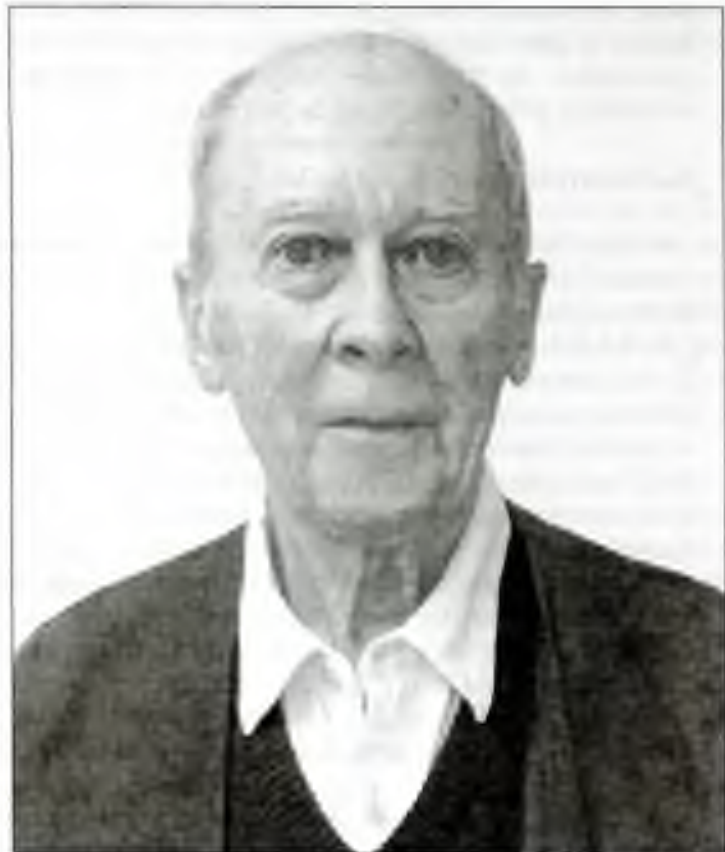
*P. Jozef Gumenický
Česká republika*

Hrob biskupa Mons. ThDr. Antonína Lišky na českobudějovickém hřbitově u sv. Otýlie. Pod křížem hrobky kongregace bratří redemptoristů je jen prostý nápis, tak jako byl prostý život otce biskupa

In memoriam Zdenka Nerady

Umělec, sportovec, emigrant, katolík (1938 - 2024)

Narození na Slovensku, dětství na Moravě

Zdenek Nerada se narodil roku 1938 na Myjavě na Slovensku Anně a Karlovi Neradovým. „Máma žila v Kyjově u strýce, který byl farář. Když byla mladá, vařila a posluhovala strýcovi. Pak ji poslal, aby začala chodit do té školy, aby z ní byla učitelka. Aby se naučila slovensky, tak ji poslal na Slovensko.“ Právě zde se seznámila se svým budoucím mužem, který působil na myjavské policejní stanici. Tatínek dával humorně během života k dobru příhody ze svého slovenského působení – třeba jak tahal z hospody a honil po vesnicích opilé „Cigány“, kterých bylo na tamních slovenských vesnicích požehnaně.

Český četník a učitelka s novorozeným synkem kvůli předválečnému silicímu nacionalismu však na Slovensku zůstat nesměli. „Odešli tím způsobem, poněvadž Slováci chtěli mít svůj samostatný stát a nechťeli tam mít žádné cizince. I když jsme byli z Moravy, čili sousedního státu. A proto nás víceméně vypudili a museli jsme se odstěhovat zpět na Moravu. Já měl asi tři nebo čtyři měsíce.“

Po druhé světové válce, z jejíhož konce si malý Zdenek pamatuje zastřeleného německého vojáka, nacházení bomb a granátů či příliš brzké vyvěšování praporů – ještě před definitivním odchodem Němců, měl následně tatínek jako policista dohlížet na pořádek v Sudetech.

Rodina získala krásnou vilu v Dlouhé Louči, původním Langendorfu. „To byla vila po Němcích. A krásná! Tam byl třeba hudební salon, krásná koupelna, což u normálních lidí neexistovalo, to bylo všechno vykachličkované. Každý pokoj měl kachlová kamna.“ Dědictví původních majitelů však tvořily i štosy fotografií s Hitlerem a armádou, které malému klukovi utkvěly v paměti. „Jinak moje sestra se hned začala učit, poněvadž tam byl takový pokojík, kde bylo jenom piano, tak hned se začala učit na piano.“ Ve vilce v jedné z místností hrával se sestrou Milou a kamarády i domácí divadlo.

Zdeňkův otec Karel pocházel od Znojma, kam se jezdilo pravidelně za tetou a strýčkem. „Nejenže tam byly výborné vinné sklepy, ale byla tam vždycky sranda. A výborné okolí, kde jsme trempovali.“ Maminka Anna (rozená Páleníková) pocházela z malé visky na Hané, kde Zdeněk se sestrou trávili prázdniny. „Tam jsme to měli moc rádi, poněvadž strýc a teta měli dobytek a jezdili jsme na koních.“

V dětství malý Zdenek též skautoval, chodil v kroji, koupal se na přehradě v Plumlově, rád se opaloval a tábořil. Umělecký talent, který realizoval až do smrti, projevoval odmalinka, ještě v době našich rozhovorů měl schované kresby, které maloval v roce 1940, tedy jako dvouletý. „U nás byl nedostatek papíru. Proto třeba jsem maloval na okraj novin, kde bylo prázdné místo.“

Tatínekův odchod do exilu – život v perzekvované rodině

Velkým zvratem v rodině Neradových byl rok 1948. Rodina přišla o vilu, o zaměstnání, o status, hlavně ale o otce. „Můj táta i máma byli vynikající lidé. Akorát neštěstím bylo, že po odchodu mého otce do exilu v roce 1948 máma zůstala sama. Byla dost perzekvována, poněvadž otec žil v cizině. A to se samozřejmě režimu nelíbilo. Takže z učitelského postavení musela jít normálně pracovat fyzicky. To jí samozřejmě ublížilo na zdraví, takže v mladším věku zemřela, myslím, že jí bylo šedesát let.“

Otec se byl dle Zdenka Nerady společensky a politicky hodně aktivní a exponovaný člověk. „V Československu byl v lidové straně. Angažoval se moc, poněvadž pořádal různé akce politické. Jak v Prostějově, tak i v Dlouhé Louči. Nechtěl, aby se komunisté dostali k moci, tak tím pádem musel odejít, poněvadž po něm hodně šli. A jak se dostal do Vídně, tak se angažoval tím, že pracoval pro americkou tajnou službu CIA. Pro ně dělal to, že nějak se z Česka pokoušel dostat různé informace o postupu, jak to vypadá v armádě, jak to vypadá v SNB, to byla jako bezpečnostní organizace. Tím se snažil dostávat různé zprávy pro americkou službu.“ K Američanům se dle vzpomínek jeho syna dostal po příchodu do rakouské metropole, kde se díky znalosti angličtiny sám nabídl. „Když se Rakousko stalo neutrálním, tak otce, aby jej zachránili před únosem do

republiky, poslali v roce 1954 do Ameriky. A zde se zapojil v také do různých politických organizací a chtěl i z Ameriky pomoci tomu, aby se komunismus brzy rozpadl.“

Utíkal v době, kdy bylo opuštění země vysoce riskantní záležitostí. „Hranici překročil tak, že měl svého bratra, čili mého strýce, u Znojma. Ten ho jeden den dal do vozu se senem, kde ho ukryl a dovezl jej s koňmi a potahem až na hranice. Odtud otec přešel hranice. Ale byla to ruská zóna. Ve strachu se pěšky a různým způsobem dostal do Vídně, kde pak z ruské zóny přešel do americké.“

Pro opuštěnou rodinu nastal těžký život. „Bylo to pro nás překvapení. Moje matka tím dost trpěla, poněvadž zůstala sama se mnou a s mojí sestrou. Mně bylo devět let a sestře pět let, čili to byla pro moji mámu strašná doba.“

O osudech uprchlého otce se dozvěděli telefonicky. „Když telefonoval, museli jsme na poštu, kde byl telefon. Tam jsme ho museli oslovovat jako ‚strýc‘, ne jako ‚táta‘.“ S tatínkem se dlouho nemohli vidět: „poněvadž obzvlášť mě a celou naši rodinu do zahraničí absolutně nechťeli pustit.“

S otcem se matka shledala jen krátce při návštěvě Vídně okolo roku 1966. Mladý Zdenek ho měl možnost po letech potkat asi na deset dní při výletě do Polska, kam se – po mnoha komplikacích – podíval pod záminkou návštěvy jazzového koncertu. „Já jsem s tím měl velké problémy, než jsem dostal povolení do Polska.“ S tátou navštívili Krakov, Vratislav a další města. „Já už v té době měl v plánu, že bych také zůstal v zahraničí, ale otec mě přemlouval, že tam mám ženu a že přijde doba, kdy se určitě za ním dostanu.“

Život s puncem dítěte emigranta nebyl lehký. „Jak už jsem se zmiňoval, mámu, která byla učitelka, zlikvidovali. Poslali ji do továrny, kde musela žehlit. A bylo to v OP Prostějov, musela žehlit nějaké šaty, které se pak zadarmo dovážely do Ruska. Sestra taky měla problémy ve škole. Já jsem se všeho zbavil tím, že jsem z místa, kde žila máma a sestra, odešel v patnácti letech, takže o mně víceméně nevěděli.“

Domovní prohlídky i neustálý dohled komunistické moci byly v životě rodiny samozřejmostí. „Tajná služba nás neustále sledovala. To bylo vidět z okna. Máma se občas podívala a byly tam neznámé osoby, které nás sledovaly. Máma v té době chtěla odejít. Psala dokonce prezidentu, já nevím, jestli to byl Novotný, aby ji uvolnili a pustili ji za hranice. Ovšem nikdy nedostala odpověď.“

Bratranec zabit v Jáchymově

Strýc Vyšinka býval lékařem v Brně. Jeho syn Zdenek, Zdenkův stejnojmenný bratranec, zahynul v uranových dolech v Jáchymově. „Toho komunisti oddělali. On byl taky v nějaké buňce proti komunistům. Byl o mu přes třicet let. Život před sebou. Výborný chlap, výborný bratranec. A velký skaut.“

Ze školy do práce

Své vzdělání získal výtvarně nadaný student na umělecko-průmyslové škole v Ústí nad Orlicí, posléze v Brně. Během

života v Československu pracoval např. v Moravské Třebové – v laboratoři textilního podniku Hedva, který se specializuje na žakárové tkaniny, na český brokát. V Brně se učil umění kaligrafie. Dlouhou dobu pracoval v reklamě. Posledním působištěm byla (dnes již neexistující) brněnská textilka Kras. V moravské metropoli též vypomáhal na veletrzích. Jednou se jeho umělecké duši splnil sen a mohl se podívat s propustkou do Východního Německa – do Drážďan do světoznámé galerie a do Míšně do porcelánky.

Karikaturistou po příjezdu tanků

V roce 1967 se Zdenek Nerada oženil se svou snoubenkou Helenou, která pracovala ve stejném podniku v kanceláři ředitele. „Ona byla moc hezká, Helena.“

Po sovětské okupaci dělal, co uměl nejlépe. Maloval. Tím si však zpečetil svou budoucnost. „Právě jsem dělal vedoucího propagace pro firmu Kras v Brně. A když přišli ti Rusové, tak mě lidé nabádali, poněvadž jsem výborně maloval a dělal karikatury, tak jsem namaloval nesčetně karikatur. A bylo to to vyvěšené a asi na sedmi nebo osmi místech, ty karikatury. A tím pádem už jsem měl v plánu, že musím odejít. A když jsem pak byl v zahraničí, tak mně moje kolegyně, která se mnou pracovala, dala zprávu: ‚Dobře, že jsi odešel, poněvadž bys od té doby, kdys ty karikatury namaloval, byl bez práce.‘“

Odchod do USA, země milovaného jazzu i sportu

Odchod do emigrace mu ulehčilo vědomí, že měl v zámorí již někoho, kdo na něj čeká. Tento fakt mu ulehčil život i prakticky: „Měli jsme výhodu i ve Vídni, poněvadž jsme čekali jenom krátkou dobu na to, aby nás dopravili z Vídně sem, čekali jsme možná jenom půldruhého měsíce.“ Otec už byl v USA zavedený. Účastnil se aktivně krajské spolkové činnosti – mj. Sdružení československých exulantů či v moravských spolcích.

V USA se Zdenku Neradovi ihned zalíbilo. „Mně se po ničím nestýskalo, protože vždycky jsem toužil žít v Americe. Jednak proto, že jsem to tady měl rád, jako se sportem, měl jsem strašně rád jazz, poněvadž v Brně jsem dělal do jazzového klubu, znal jsem se s orchestrem Gustava Broma a s dalšími dobrými muzikanty, takže mě to táhlo do Ameriky pořád. Ale horší to bylo s mojí ženou, která první měsíce proplakala, že se jí tady nelíbí. Ale když se nám narodil první syn, tak se uklidnila. A byla nejen spokojená se synem, ale i s Amerikou.“

Americké občanství získal kuriózně – po rozhovoru o místě svého narození. Jakmile chicagský soudce (shodou okolností slovenský krajan Šulanský) ve 22. patře mrakodrapu zjistil, že před ním sedí člověk původem z Myjavy, začal si s ním povídat o slovenské rodné obci. Pro Zdeňka Neradu to však byly horké chvíle: rodnou Myjavu si jako čtvrtroční miminko nemohl pamatovat.

Svou maminku Zdenek Nerada viděl znovu až po deseti letech, když za ní roku 1978 přivezl i její dva vnuky:

Dennise a Victora. „Bylo to trošku s problémy, poněvadž jsem se pořád musel hlásit na policii. A dokonce na jedné stanici mně řekli, že jsme darebáci, že jsme neměli z republiky odcházet.“ Setkal se i se spolužáky a známými, nicméně „nebylo to to, co bylo, když jsem odešel“.

Zdeněk Nerada měl s ženou Helenou dva syny, kteří si časem našli české manželky. Byl hrdý na úspěchy svých pěti vnoučat.

Zdeněk Nerada – umělec

Zdenek Nerada uváděl, že umělecký talent zdědil po strýci, výborném malíři, kterého však nezažil. Zemřel ještě dva roky před jeho narozením. K malování ho velice důsledně vedla matka-učitelka. Za její vytrvalost, která ho dovedla k celoživotní vášni, jí byl vždy vděčný. Byl rád i za dobré vychování. „Držela mě dost zkrátka, ale za to jí všechno vděčím, poněvadž celý můj život jsem na ni vzpomínal s tím, že mě vedla k tomu, aby se ze mě stal dobrý člověk.“

Mezi inspirativní osobnosti chicagský malíř a rytec řadil E. Piafa, A. Dvořáka, sv. Františka z Assisi, Napoleona, E. Hemingwaye, W. Churchilla, P. I. Čajkovského, A. Einsteina. A. Lincolna, ve výtvarném umění pak např. S. Dalliho, jehož styl následoval. Tyto osobnosti se stávaly i náměty jeho děl. Rád ukazoval i rozdával své rytiny, věnoval se i karikaturám, kterých vytvořil stovky. „Hodně věcí jsem měl taky v novinách.“ Obrazem ztvárnil i své motto: „Když se přestaneš učit, tak začneš umírat. Tak jsem si to nakreslil, abych si to pořád připomínal.“

Naplněný volný čas

Umělecky aktivní byl Zdenek Nerada v mnoha směrech. Od mládí se věnoval též hudbě. V Ústí nad Orlicí, kde studoval střední školu, se prý tehdy říkávalo: „V Oustí musí každý housti.“ Začal tedy chodit do hudební školy – učil se na klarinet. Během školy hrával v kapele a pokračoval i na vojně, kterou sloužil v Mariánských Lázních, kde hrával o vikendech po vesnicích, sokolovnách a oslavách. (Vojnu měl dle svých slov „pohodovou“: hned zkraje se nabídl vedení jako člověk zdatný v malování a psaní na stroji. Každý den místo cvičení psal na štábu hlášení a rozkazy.)

Rozhovory se linula i láska ke sportu. V mládí jezdil na pěší výlety, na vodu, na kola, pravidelně každý víkend též na lyže. Tak se seznámil i se svou ženou Helenkou, se kterou začal jezdit pravidelně lyžovat do Jeseníků (na Malou Morávku). V jeho životě nechyběl ani volejbal, fotbal či tenis. Ještě v Brdě hrával též hokej. Sportovní nadšení zdědili i jeho synové. „To jsem se jim věnoval. Tak půl kilometru tady máme hezký park. A tam jsme byli skoro každodenně.“ Starší Dennis se stal i trenérem žáků.

V USA se Zdenek Nerada po léta družil s rodáky v moravských spolcích, byl též dvacet let aktivní ve výboru Sparty, která se věnovala „kopané“, jak říkával. Jezdilo se po turnajích po Americe (Buffalo, Cleveland, Cincinnati...).

Autorka článku při rozhovoru se Zdenkem Neradou

O spolku sepsal i publikaci s tisícovým nákladem: „Na knize jsem pracoval přes rok, ilustroval jsem ji a prodalo se jí asi 900 výtisků. Byla to historie od roku 1915, kdy tento klub vznikl. A byl pár roků jako nejlepší amatérský tým v Americe, což bylo teda pro mě překvapení.“

Jezdílal na chatu k Michiganskému jezeru, věnoval se fotografování, restaurování, čtení i vzdělávání (objednával si např. knihy o umění – mj. oblíbeném surrealismu – z Metropolitanu muzea v New Yorku), vzpomínal na Prostějovsko, kde vyrůstal, ale i mnoho umělecky hodnotných procestovaných měst (Lurdy, Vatikán, Cordoba...).

Posledních víc jak třicet roků se neúnavně a obětavě věnoval své nemocné ženě Heleně, o kterou láskyplně pečoval. Byl pravidelným návštěvníkem bohoslužeb i kulturních podniků české misie. Pro český kostel namaloval i sérii obrazů národních světců. Když české spolky pořádaly zábavy, divadla, plesy, koncerty a další akce připravoval výzdobu, kulisy, plakáty aj.

Jeho šlechetné srdce dotlouklo po trpělivém boji s těžkou nemocí 13. srpna 2024. Jeho tělesné pozůstatky odpočívají na hřbitově Pine Grove Cemetery v New Buffalo, Michigan. Kéž mu dá Pán věčné odpočinutí.

*Na základě osobních rozhovorů
se Zdenkem Neradou
připravila Marie Štěpánová,
Červený Kostelec, Česká republika*

Marik Baken

Funeral Services Ltd.

Barbara Marik Baken

Owner Director

In association with
Conboy's Westchester Funeral Home

10501 West Cermak Road

Westchester, Illinois 60154

*Other Funeral Home locations
available upon request*

Direct Line: 773-910-3400

Chapel: 708-562-5900

e-mail:

marikbaken@sbcglobal.net

*Continuing the Marik Family Tradition
of Funeral service*

Tatraship

Medzinárodná preprava

S našou neobmedzenou prepravnou kapacitou
ponúkame všetky druhy námornej nákladnej
dopravy a súvisiace služby.

Zasielaní malých balíkov letecky a loďou.
Objemné náklady, kontajnery na sťahovanie.
Preprava motorových vozidiel a ďalšie služby.

Adresa:

7250 W 90th Street, Bridgeview, IL 60455

Telefon: 708 576 8834

Email: info@tatraship.com

Viac informácií na: www.tatraship.com

www.DrSimkovic.com

Northwest Dental Center

Doctor of Dental Surgery

Oleg M. Simkovic

Implant Surgery, General Dentistry,
& Oral Care

Mluvíme česky a slovensky - 33 let praxe

740 Northwest Highway

Fox River Grove, IL 60021

Ph (847) 639-9300 Nwdental@att.net

CCU

CZECH CATHOLIC UNION

Česká Katolická Jednota

**Fraternal Life Insurance
Since 1879**

**Insurance & Annuity
Products**

5349 Dolloff Road
Cleveland, Ohio 44127
(216) 341-0444
www.czechccu.org

Advokátní kancelář H&P Laws s.r.o.

*Zajišťujeme právní a realitní služby
na území České republiky*

JUDr. Jaroslav Horký
Sokolovská 6/85,
18600 Praha - Karlín

Tel. +420 221 719 041

Fax. +420 221 719 059

Mob. +420 602 205 400

jhorky@ak-hp.cz

www.ak-hp.cz

Česká Misie v Chicagu

Vás srdečně zve do Lisle na

Pout' k Panně Marii

v neděli 20. října 2024

v opatství sv. Prokopa

5601 College Rd, Lisle, IL 60532

ve 2.00 hodiny odpoledne

**V klášteře v kapli Panny Marie
bude mše svatá a Mariánská pobožnost,
pak se pomodlíme za zemřelé krajany,
kněze a řeholníky českého původu.**

Touto poutí navazujeme na starou tradici
národních poutí k Panně Marii v Exilu do Lisle.

Přijďte v hojném počtu
a pozvěte své přátele a známé!

Bližší informace podá Mons. Dušan Hladík

Tel. (708) 255 - 5117 Mobil (708) 533 - 1050

Vroucí vzpomínka

*Letos 29. října 2024 tomu budou čtyři roky,
kdy byla Všemohoucím Bohem povolána na věčnost
naše milovaná maminka, babička a prababička paní*

Marie Kučerová

rodačka z Vlčnova na Moravském Slovácku

Její tělo je pochováno na hřbitově Woodlawn
ve Forest Park, Illinois a výroční mši svatou za ni
i za jejího zemřelého manžela Josefa budeme obětovat
v neděli 27. října 2024 v 10.30 hod. dopoledne
v kostele České misie svatých Cyrila a Metoděje
9415 Rochester Ave. Brookfield, IL 60513.

**Děkujeme všem, kdo si na naše milé rodiče
vzpomenete v modlitbách spolu s námi**

syn Josef Kučera s manželkou Ritou

syn Václav Kučera s manželkou Pavlou

syn Rostislav Kučera

Marie, Benjamin, Kristýna a Tomáš – vnoučata

Marcel a Anděla právnučata

Vděčná vzpomínka

*Letošního 22. října 2024 tomu budou tři roky,
kdy Pán života a smrti k sobě povolal
naši milou maminku, babičku a prababičku paní*

Alici Vedralovou

Narodila se 26. prosince 1928 v Nehvizdách u Prahy. Tatínek ji zemřel, když jí byly dva roky, vychovávala ji maminka a především babička s dědečkem. Od mala musela těžce pracovat na domácím hospodářství, zvláště, když matka i strýc, její poručník, byli za války nacisty vězněni. Po komunistickém únorovém puči 1948 se ji podařilo s několika přáteli – studenty maturanty utéct do západního Německa. V uprchlickém táboře v Ludwigsburgu u Stuttgartu se setkala se svým snoubencem Edwardem Vedralem a v prosinci 1949 měli církevní svatbu a v listopadu 1950 se jim narodila dcera Alička. Začátky v exilu byly pro ně velmi těžké, než manžel dostal místo redaktora rozhlasové stanice Svobodná Evropa v Mnichově, kde působil v letech 1951-52. V červnu 1952 rodina dostala přistěhovačské vízum do USA a usadili se v Chicagu. Zde pak manžel pracoval ve firmě General Electric, Alice se starala o domácnost. V Chicagu se jim narodil syn Eda a postupně následovala děvčata – Marie, Ludmila, Pavla, Blanka, Albina a nejmladší Dana. Ve svém pozeňnaném věku se Alice dožila třinácti vnoučat a sedmnácti právnučat. Od počátku se Vedralovi také zapojili do různých exulantických a církevních spolků a organizací, především Československého Orla v exilu v Chicagu. Eda jako redaktor měsíčníku Katolický Dělník a českých novin Hlasatel, Alice do těchto periodik přispívala překlady mnohých článků. Vedralovi se také velmi angažovali ve všem, co se týkalo sochy Panny Marie v exilu, jak jejího zbudování v roce 1954, tak organizování poutí do Lisle a nakonec převezení do Prahy po roce 1989. V roce 1972 Eda, společně s několika dalšími nadšenci, založili českou trampskou osadu Dálava, kterou Eda vedl jako šerif 35 let. Alice byla „Matkou osady.“ Organizovali trampské pottachy po celých USA a Kanadě, pořádali trampské festivaly, zábavy, koncerty, besídky a další kulturní podniky. Zvali vyhlášené umělce československého exilu a po revoluci přední umělce z České republiky. Alice vždy pro všechny připravovala zázemí – ubytování a stravu. Byla též „adoptivní matkou“ mnohých exulantů, kterým vždy podávala pomocnou ruku ve všech směrech. Rodina Vedralova byla vždy oporou české katolické komunity v Chicagu. Manželé Vedralovi byli zakládajícími členy České katolické misie v Ciceru. Alice byla ženou modlitby, denně se modlila několik růženců, vedla k modlitbě celou rodinu – děti i vnoučata a v České misii dlouhé roky organizovala růžencové společenství. Manželům Vedralovým biskup Petr Esterka udělil medaili Za službu církvi, vlasti a národu. Rodinu bolestně zasáhla nemoc a smrt jejich jediného syna Edwarda juniora, který zemřel počátkem roku 2016. 27. března 2017 byl nečekaně povolán na věčnost Aličin manžel Edward senior. Když pro nemoc a pokročilý věk již nemohla Alice navštěvovat pravidelné bohoslužby, těšila se vždy o prvních pátcích na návštěvu kněze, který ji posloužil doma. Obklopena láskyplnou péčí svých dcer a nejbližší rodiny a přátel odešla na věčnost posílena svátostmi umírajících 22. října 2021. Pochována je po boku svého manžela na Hřbitově Panny Marie Královny Nebe v Hillside, IL.

Mši svatou za Alici Vedralovou i jejího zemřelého manžela Edwarda
budeme obětovat v sobotu 19. října 2024 v 6.30 hod. večer
v kostele České misie v Brookfieldu, kam ráda chodivala

**Děkujeme všem, kdo si na naši maminku a babičku
spolu s námi vzpomenete v modlitbách.**

dcery Alička, Marie, Ludmila,
Pavla, Blanka, Albina a Dana
a snacha Trudy s rodinami

Nejkrásnější blahopřání

naši milé sestře v Kristu

Marii Maňkošové

*kteřá slaví své významné
životní jubileum*

Věrné katoličce, dlouholeté člence rady České misie, neúnavné a obětavé pomocnici v kuchyni a při pravidelném úklidu kostela a nesčetných kulturních a společenských akcích misie, výborné cukrářce, která chutnými zákusky zásobuje náš stůl při středečních setkáních seniorů i při všech zábavách a piknicích upřímně děkujeme za všechnu nezištnou námahu a práci.

Kéž Vám dobrotivý Pán Bůh
všechno mnohonásobně odmění
a udělí Vám ještě mnohá léta
spokojeného života
a mnoho radosti
v kruhu své rodiny i ostatních přátel.

**Milá pani Maňkošová,
na přímlovu Vaší patronky
blahoslavené Panny Marie**

**Vám do dalších let života vyprošujeme
hojnost Božího požehnání, stálé zdraví,
dostatek duševní svěžesti i fyzických sil
a všechny ostatní potřebné milosti.**

*Mons. Dušan Hladík
Rada České misie v Chicagu
a ostatní přátelé z řad
Čechů, Moravanů a Slováků*

Srdečné blahopřání

Ladislav Murárik

18. října 2024 oslaví svoje

80. narozeniny

Patří mezi neaktivnější členy České misie. Se svou manželkou Marií se denně účastní našich českých mší svatých, předčítá Boží slovo a přímlovu, svým zvučným hlasem zpívá žalmy, dále chválí Hospodina v chrámové scholce a nepřetržitě 25 let zpívá ve Svatém týdnu pašije. Se svou manželkou Marií odpracovali nezištně mnoho set hodin při opravách a údržbě našeho kostela v Brookfieldu a po celou letní sezonu se starají o zušlechťování naší farní zahrady a květinových záhonů kolem kostela. Nechybí při žádné duchovní, kulturní i pracovní akci. Rád hraje na kytaru a zpívá trampské písně a s kamarády ze skupiny Borůvky na piknicích a besídkách obveselují lidská srdce. Je též dlouholetým členem pěveckého kroužku Ústředny Moravských Spolků. Za jeho svědomitou práci a obětavou pomoc mu upřímně děkujeme.

**Milý pane Muráriu, do mnohých budoucích let
Vám přejme, abyste s plesáním a jásáním
dál radostně hudbou a zpěvem oslavoval Boha a
povznášel lidi kolem sebe. Kéž je Váš osobní i
rodinný život naplněn stálým pokojem a štěstím.
Ať Vám Hospodin žehná
po všechny dny Vašeho života!**

*Mons. Dušan Hladík
a přátelé z České misie v Chicagu*

**Našemu milovanému manželu a tatínkovi
do dalších dnů a let vyprošujeme
Boží požehnání, dobré zdraví a mnoho sil**

*manželka Marie
dcery Lenka a Janka s manželem Romanem*

Vzácné životní jubileum

Přejeme: „Hodně štěstí, zdraví...“

Mary Dulik

Mary Dulik was born on October 23, 1924 to immigrant parents who migrated from Czechoslovakia to America after World War I.

Mary speaks Czech fluently as well as the English language.

She has immersed herself in Czech culture and music and loves polka music.

In her younger days she could do a mean polka dance with her husband.

She was married to her husband Rudy for 70 years.

She had one daughter, who has since passed away.

She has a granddaughter and two great grandsons.

Mary loves traditional Czech food. She keeps in touch with her Czech relatives in Moravia and instills the traditions and customs of her parents to the younger generation.

She has been a member of Our Lady of Charity Church in Cicero for at least 50 year and was actively involved in her younger years.

We send our best wishes and a Very Happy 100th Birthday to Mary. And may God Bless Her.

Paní Mary Dulik se narodila 23. října 1924. Její rodiče se přistěhovali do Ameriky po první světové válce.

Mary mluví plyně jak česky, tak anglicky. Vždy se velmi zajímala o českou kulturu a hudbu.

Miluje polku a skvěle ji v mladším věku tančila se svým manželem. Než ovdověla, prožila v manželství s Rudym 70 let života.

Její jediná dcera již bohužel také odešla na věčnost; má jednu vnučku a dva pravnuky.

Mary miluje tradiční česká jídla. Rovněž udržuje kontakty s příbuznými na Moravě

a vždy se snažila vštěpovat tradice a zvyky svých rodičů také mladším generacím.

Více než 50 let je členkou farnosti Our Lady of Charity v Cicero, kde dříve také aktivně působila.

Přejeme vše nejlepší ke 100. narozeninám, milá Mary! Ať Ti Bůh žehná!

For all relatives, Rose Kapoun, sister with family

Připojujeme se k blahopřání naší dlouholeté odběratelce a čtenářce Hlasů národa
a z celého srdce a z plna hrdla prozpěvujeme naše národní:

Mnoga ljeta, mnoga ljeta, mnoga ljeta živíj... !

*Mons. Dušan Hladík a Redakce časopisu
a přátelé z České misie v Chicagu*

Oslavy 150. výročí narození Winstona Churchilla na hradě Veverí. Krátko v něm pobýval v letech 1906, 1907 a 1908

Hrad Veverí stojí na skalním ostrohu nad soutokem řeky Svratky a potoka zvaného Veverka přibližně 20 km od středu města Brna. Je jedním z nejrozsáhlejších moravských hradních areálů. Díky tomu, že leží nedaleko městského centra, je snadným a oblíbeným cílem odpočinkové turistiky. K hlavní vstupní bráně hradu můžete dojet automobilem nebo autobusem „Městské hromadné dopravy“. Ke hradu Veverí vede červená turistická značka po pravém břehu umělého vodního jezera od přístaviště lodí Brněnské přehrady. Ke hradu se můžete dostat také lodí „Městské hromadné dopravy“. Loď je poháněna akumulátorem elektrické energie, aby se tak předešlo znečišťování vody přehradního jezera. Cesta lodí z přístaviště v Brně-Bystřici k zastávce lodí u hradu Veverí trvá přibližně 50 minut.

Historie Veverí, jednoho z nejstarších hradů na Moravě, sahá svými počátky do prvních let 13. století. Poprvé byl písemně zmíněn k roku 1213. Původně zeměpanské sídlo královského kastelána měnilo v průběhu věků často svého majitele. Od 15. století se zde vystřídaly moravské šlechtické rodiny Ludaniců, Pernštejnů, Černošských z Boskovic, pánů z Lomnice a pánů z Tiefenbachu. V pobělohorském období připadl hrad s celým okolím hrabatům ze Sinzendorfu.

Dlouhou řadu šlechtických majitelů vystřídal roku 1802 úspěšný průmyslový podnikatel Vilém Mundy. Po něm veverské panství zakoupil v roce 1830 švédský princ Gustav Vasa, syn sesazeného švédského krále Gustava IV. Adolfa. Nemilovaný panovník Gustav Adolf zemřel v exilu a byl dočasně pohřben v gotické kapli Matky Boží na Veverí, zasvěcené Nanebevzetí Panny Marie, v sousedství hradu Veverí. Tělo Gustava IV. Adolfa bylo později převezeno do královské hrobky ve Stockholmu.

V roce 1844 koupil veverské panství finančník Šimon Sina. Po něm je roku 1856 zdědila jeho vnučka Helena, provdaná za řeckého knížete Ypsilantiho. Ta hrad i okolní statky přivedla takřikajíc

Vstup do prohlídkové části hradu Veverí

„na buben“ a musela vše prodat roku 1881 židovskému bankéři Mořici z Hirsch-Gereuthu. Poměrně dlouhou řadu soukromých majitelů hradu Veverí ukončil jeho adoptivní syn baron Maurice Arnold de Forest (žil 1879–1968). Ten byl posledním soukromým majitelem hradu Veverí a celého veverského panství.

Poslední vlastník sídla představoval aristokrata přinejmenším pochybného původu. Narodil se v Paříži jako syn manželů Deforestových, amerického páru cirkusových umělců. Ti se stali obětí tyfové epidemie během cirkusového zájezdu v Turecku. Zůstali po nich 2 nezletilí synové Maurice a Raymond. Obou chlapců se ujala bohatá příbuzná baronka Clara de Hirsch, provdaná za židovského bankéře a známého filantropa Mořice Hirsche.

Manželé Hirschovi ztratili jediného syna a tak se s veškerou péčí věnovali oběma sirotkům, které adoptovali. Sami byli za bankéřovy zásluhy císařem Františkem Josefem I. povýšeni do baronského stavu s titulem: von Hirsch-Gereuth. Postarali se o to, aby také jejich nevlastní synové získali šlechtický predikát. A tak se Maurice stal v měsíci lednu roku 1899 šlechticem. Dostal svůj

erb a od té doby se 6 roků psal jako baron Maurice Arnold Deforest-Bischofsheim. Od roku 1905 pak už jenom jako baron de Forest.

Roku 1899 baronka Clara de Hirsch zemřela, její manžel zemřel o 3 roky dříve. Ohromné rodinné dědictví Hirschů-Gereuthů po jejich smrti připadlo bratrům Maurici a Raymondovi. Každý z nich získal obrovský movitý i nemovitý majetek. Maurice Arnold se stal majitelem někdejších velkých panství Rosice a Veverí, která se nacházela v blízkosti města Brna. Zakoupil je už roku 1881 adoptivní otec Mořic Hirsch. Panství Maurice Arnolda zahrnovalo město Rosice a více než tucet vesnic a panských dvorů. Patřilo mu několik průmyslových podniků, cukrovar, pivovar, píla, lihovar a cihelny. Patřily mu také rozsáhlé pozemky o výměře více než 12 tisíc ha zemědělské půdy a lesů.

Na hradě Veverí nad malebným údolím řeky Svratky si baron de Forest zřídil pohodlné sídlo, v němž trávil značnou část roku a kam si zval četné hosty. Zbytek času vyplňovaly hlavně pobyty ve Velké Británii, především v Londýně. Tam žil bohatým společenským živo-

Maurice Arnold baron de Forest (roku 1910)
(* 9. 1. 1879 Paříž † 6. 10. 1968 Biarritz)

tem. Adoptivní rodiče mu totiž zajistili také vzdělání na příslušné úrovni. Studoval na renomované koleji v Etonu, odkud pokračoval ve studiu na univerzitě v Oxfordu.

Mladý Maurice Arnold se rychle sžil s britským prostředím a brzy získal na britských ostrovech i občanství. Stal se z něho pravý anglický gentleman. Odsloužil si 3 roky v nižší důstojnické hodnosti v britské armádě a roku 1901 se také přiznal do vlivné podnikatelské rodiny Letellierů. Politicky se hlásil k liberálům, za které byl v roce 1911 zvolen do dolní sněmovny britského parlamentu.

Osobní záliby pak přivedly Maurice Arnolda k silným motorům. Proslul a vyznamenal se jako automobilový závodník a také jako podporovatel britského letectví. V roce 1909 založil „Cenu barona de Foresta“ pro Brita, který jako první přeletěl Lamanšský průliv na britském letadle. Cenu dotoval sumou 2 tisíce liber, kterou o rok později zvýšil na 4 tisíce liber.

Byla to patrně příslušnost k liberální straně, co Maurice Arnolda sblížilo se sirem Winstonem Leonardem Spencere-Churchillem (žil 1874–1965). Oba se spřátelili a sir Winston strávil hodně času na de Forestově jachtě a také na jeho sídle Rosefield v hrabství Lancashire. Vyvrcholením těchto společných přátelských pobytů byla nepochybně, počínaje

rokem 1906, tři pozvání Winstona na Moravu, na hrad Veverí. Třetí návštěva v roce 1908 se konala u příležitosti Winstonovy svatební cesty.

Dne 12. 9. 1908 se Winston Churchill v chrámu sv. Margarety ve Westminsteru oženil s krásnou, o 11 let mladší Clementinou Hozierovou. Winston byl v té době ministrem obchodu ve vládě premiéra Herberta Henryho Asquitha. Winstonova manželka Clementina pocházela ze staré aristokratické rodiny. Po svatbě novomanželé nastoupili svatební cestu na evropský kontinent. Pobyli několik dní v Itálii na Lago Maggiore a potom zamířili do Rakouska-Uherska, na Moravu. Do Brna přijeli po železnici. Ve městě Brně se však nezdrželi a spěchali na hrad Veverí.

Na svůj hrad Veverí, stojící na vysoké skále nad řekou Svratkou, je velmi pravděpodobně odvezl sám hostitel Maurice Arnold ve svém automobilu. Tady strávil několik klidných a spokojených dní. Nevíme, jaké vzpomínky na Moravu si uchoval Winston Churchill. Ale lady Clementine ve svých pamětech po letech vzpomínala „...na krásnou moravskou krajinu s hlubokými lesy“. Idyla svatební cesty však brzy skončila. Winston Churchill spěchal do Londýna, kde začínalo podzimní zasedání britského parlamentu.

Z dalších osudů majitele hradu Maurice Arnolda de Foresta víme, že po vstupu Velké Británie do války s Rakouskem-Uherskem v roce 1914 se vzdal svého rakouského šlechtického titulu. Bojoval pak v letecké službě britského námořnictva. V lednu roku 1920 mu Britové jeho šlechtický titul vrátili.

Po 1. světové válce vyhlásil československý stát pozemkovou reformu. Jejím smyslem bylo redukovat především statky šlechty a katolické církve a nabídnout obstavenou půdu domácím zemědělcům. Na de Forestových statcích, na panstvích Rosice a Veverí, byla pozemková reforma provedena roku 1925. De Forest se bránil soudně, byl totiž občanem Velké Británie. Nakonec došlo mezi ním a čsl. státem ke kompromisu. Baron prodal všechny své moravské majetky čsl. státu za celkovou sumu asi 100 tisíc liber (65 milionů korun československých).

Sir Winston Leonard Spencer-Churchill
(* 30. 11. 1874 zámek Blenheim
+ 24. 1. 1965 Londýn)

Pamětní deska, umístěná na hradě Veverí
v upomínku na tři návštěvy
sira Winstona Leonarda Spencera-Churchilla

*S využitím prací Dušana Uhlíře
a Terezy Havlíčkové připravil
Jiří Kachlík, Brno, Česká republika*

Pán Ježíš

v českých pohádkách

Pán Ježíš a starý voják vysloužilce

Na jedné cestě světem potkal Pán Ježíš se svatým Petrem za humny kteréśi vesnice starého vojáka, jenž tam seděl na trávníku a žmoulal v bezzubých ústech suchý chléb. Jakmile se však k němu přiblížili svatí poutníci, vstal a uctivě je pozdravoval:

„Dej Pán Bůh dobré odpůldne!“

Nějaký veterán, myslil si svatý Petr. Jistě bude prosit o almužnu. Nahlas však pravil: „Co tu děláš, dobrý muži?“

„Odpočívám po cestě. Hledal jsem ve vsi nějakou práci. Nic jsem nesehnal, ale selky mi daly z útrpnosti tři buchty a dva kousky chleba. Tak jsem si řekl: Tady to sníš a na chvilku si lehneš. Však jsem beztoho neměl od rána nic v ústech. – Víte, poutníckové, jsem na tom bledě. Sloužil jsem na vojně třicet roků, ale nevysloužil jsem si nic než pochroumanou nohu a záslušnou medaili, které se nenajím. Na stará kolena mi nezbyvalo nic než hůl a žebrácká mošna. Chodím po dědinách a jsem živ z toho, co mi kde dají. K těžké práci se nehodím, ale přece bych rád třebaś pásal jen kozy nebo husy, abych měl něco jistějšího nad hlavou a nemusil stále vandrovat světem. Hledám, ptám se, ale nikde mě nepotřebují,« mluvil dlouze a podrobně vysloužilce o svém životě.

Jeho tvář prozrazovala poctivost, a také proto, že nebyl dotíravý, svatý Petr s ním cítil soustrast. Utěšoval ho:

„Doufej v Boha a uvidíš, že nebudeš opuštěn.“

„To si také říkám,“ přisvědčoval vysloužilce, „a nebýt té naděje, sám bych nad sebou zaplakal.“

Svatý Petr uslyšel ta slova, naklonil se k Pánu Ježíš; a pošeptal mu prosebně:

„Pane, pomoz tomu ubožáku, zdá se mi, že je to dobrý člověk.“

Pán místo odpovědi obrátil se k vysloužilci:

„Budiž ti pomozeno pro tvou důvěru v Boha. Vyslov nějaké přání, které ti bude jistě splněno.“

Starý voják se zamyslel a teprve po chvíli pravil:

„Přál bych si, jakmile řeknu: Ať je to v mé torbě! aby to tam skutečně bylo.“

„Budiž splněno tvé přání!“ děl Kristus Pán a šel se svatým Petrem svou cestou.

„Je možno, aby moje stará vojenská torba měla takovou moc, jak jsem si přál? Počkejme, hned ji vyzkouším. Ale čím bych začal?“ uvažoval chvilku vysloužilce. Vtom uviděl přes

pole běžet zajíce – i zvolal: „Ať je ten zajíc v mé torbě!“

Jen to dopověděl, už se házel v jeho ranci statný ušák, ale torba byla stažena pevným provazem, takže o útěku nebylo ani řeči.

„Hurá! To bude pečínka!“ zajásal vysloužilce a už pospíchal k hospodě, která stála za vesnicí na samotě, aby si tam zajíčka dal upéct.

„Ale hostinský bude chtít za upravení peníze. Kde je vezmu? – Ale už vím. Jak řeknu: Ať je v mé torbě stříbrňák! jistě tam bude.“

Skutečně, bylo tomu tak. Od té doby měl starý voják po nouzi. Nezpyšněl, vděčně za to děkoval denně Pánu Bohu. Když měl hlad, jen řekl:

„Ať je v mé torbě pečínka!“ a mohl si jen pohodlně sednout a pochutnávat si na tom, co si přál. O peníze mnoho nestál, protože se bál, aby ho loupežníci nepřepadli a nezabili. Ale že nebyl lenochem, přece jen službu dále hledal, až ji našel u jednoho lakomého sedláka, u něhož nechtěl nikdo sloužit za nic na světě.

Starý voják však byl u lakomce spokojen, neboť kdykoli pocítil hlad nebo potřeboval něco jiného, vždy jeho plátěná torba zásobila ho tím, co si poručil. Vysloužilce byl od těch dob jako znovu zrozen. I noha ho přestala bolet. Obvykle ho vidávali, jak se spokojeně vyhřívá na sluníčku, sedě na mezi u pole, na němž se pásly husy. Nad hlavou mu kroužili holubi a ještě výše modralo se nebe, po němž pluly dlouhé stříbrné obláčky.

Vysloužilce se jednou díval k nebi a povzdychl si:

„Tam musí být krásně v tom nebi, ale přece jen bych tam ještě nechtěl jít, neboť nikdy se mi na zemi tak dobře nevedlo jako nyní. Bylo by mi těžké loučit se s životem, kdyby pro mne přišla smrt. Skoda, přeškoda, že si nemohu poručit a určit čas, kdy bych si přál odejít ze světa.“

Jen to dopověděl, něco přelétlo přes jeho hlavu a sneslo se k zemi. Bylo to větší nežli orel, ale nemělo to křídla. – Ve vzduchu vlály jen cípy černého pláště.

Starý vysloužilce se dívá udiven, ale pojednou zbledl, neboť poznal, že je to Smrt s dlouhou kosou, která si přišla pro něho.

„Dobře jsem slyšela, cos mluvil. Tak tedy vzpouru jsi proti mně vymýšlel? Takhle nesmrtelným bys chtěl být – to by se ti hodilo? Což nevíš, že každému člověku je usouzeno jednou umřít? Chtěl bys dělat výjimku, aby ses mohl chlubit, že ani Smrt s tebou nic nesvede? Nuž, za tu urážku mé osoby a moci vezmu si tě ještě dnes, neboť umřeš náhle, ve chvílce.“ mluvila Smrt a už se chtěla kosou dotknout jeho hlavy.

„Prosím tě, počkej aspoň okamžik, než se pomodlím.“ jal se prosit vysloužilce, ale jakmile se sklonil k zemi, jeho zrak padl na torbu. Hlavou mu projela odvážná myšlenka. Bez meškání rychle zvolal na Smrt:

„Hup do torby! Ať už jsi tam!“

Jen to dořekl, už to v torbě zapraskalo a zazněl v ní zoufalý hlas: „Cos to se mnou učinil, nešťastný člověče? Tys mne uvěznil v torbě. Pusť mne ven, vždyť mne umučíš! Nemám tu místa, mé kosti se lámou, pusť mne ven! Slyšíš? Pusť mne a ne-dělej hlouposti.“

Vysloužilce si prohlédl torbu, a když shledal, že je pevně zavázaná, nabyl zmužilosti, ano i zažertoval:

„I jen tam zůstaň, milá panenka. Dost jsi již odpravila lidí ze světa, ale se mnou nic nepořídíš. A neházej sebou tak, není ti to nic platné, neboť neposlechněš-li, přeměřím tě holí, že na to budeš pamatovat do konce světa.“

„Prosím tě, jen mne nebij. Dost na tom, že mi lidé spílají a zlořečí, že jim беру ze světa jejich drahé bratry, sestry, otce, matky a děti. Ale já za to nemohu. To je můj úděl, proto jsem byla vyslána na svět,“ naříkala si Smrt.

„A mne bys sebrala také, ale mně se nechce tam na onen svět – a proto tě nepustím,“ mudroval vysloužilce.

„Snad bys mne nechtěl usoužit? Špatná by to byla vděčnost od tebe. Tak dlouho jsem tě nechala žít, v bitvách jsem tě chránila, abys nepřišel o život, a ty takhle se mi odplácíš?“ vyčítala Smrt svému vězňovi.

„To bylo všechno krásné od tebe, ale pustím-li tě, bude se mnou zle, ty mne neušetríš.“ pravil vysloužilce poněkud obměkčen.

„I ušetřím tě! Nechám tě na světě, jak dlouho budeš chtít,“ slibovala Smrt.

„Myslíš, že jsem tak hloupý, abych ti uvěřil? Už můj nebožtík otec říkával: Sliby jsou chyby, a já jsem se o tom také přesvědčil. Co lidé se mi naslibovalo, když jsem jim prokázal dobrodiní, že se mi za to odslouží, ale špatně se mi odměnili. Když mne páni pustili z vojny a já trpěl hlad, nikdo se nechtěl ke mně znát, ba ani skývu chleba mi nikdo nepodal!“ žaloval starý voják a slzy vstoupily mu do očí.

„Což jsi dobro konal jen pro odměnu a lidskou chválu?“ tázala se Smrt.

„Nečekal jsem na lidskou přízeň, ale spoléhal jsem na Boží odplatu. Lidem jsem nikdy moc nevěřil.“

„Nu, tak vidíš! A Bůh se ti také odměnil za všechny nevďáčníky. Či zakusil jsi ve svém stáří hlad? Trápila tě snad kmotra Bída, nemoc, zima, nedostatek?“

„Nikoliv. Od té doby, co má torba se stala divotvornou, o hladu a bídě jsem neměl ani potuchy. I zdrav jsem byl a ještě nyní cítím, že mám dosti sil, a proto nechci umřít. Ty mně sice slibuješ, že mi ještě posečkáš, ale kdo mně za to ručí, že tomu slibu také dostojíš?“ mluvil vysloužilce dále.

„Já ti za to ručím – neboť svého slova nikdy nezruším,“ ubezpečovala Smrt.

„To je hezky řečeno, ale oklamala bys mne, jak mi to učinili již mnozí,“ stál na svém přesvědčení voják.

A Smrt nepustil. Když však navečer pocítil hlad, vzpomněl si, jak to udělá, aby byla torba zase plná jídla, když se tam sotva hrášek vejde? Proto, když Smrt znova slibovala, že mu neublíží, pustil ji ven. Ta, celá zlámaná, dlouho se nemohla narovnat. Konečně přece nabyla dřívějších sil a uchopivši na zemi ležící kosu, vznesla se vzhůru a odletěla v dálný kraj.

Už deset let minulo od té doby, co starý voják se Smrtí uzavřel smlouvu, a ve vsi nikdo nezemřel. Chtěl-li řezník zabít dobytče, nedokázal toho za nic na světě. Musil dobytče odvést do sousední vesnice za vrchem – tam teprve je porazil. Tak tomu bylo i s drůbeží, kterou hospodyně chtěly zabít k obědu.

Lidé v celém okolí se tomu divili a nikdo nechápal, proč Smrt se oné vesnici vyhýbá. Pouze vysloužilce věděl, ale nikomu nepověděl. Tušil, že Smrt se bojí jeho torby, kde se tak hrozně pohmoždila.

Darební lidé, kteří se Smrti báli, začali se stěhovat do té vsi, v níž starý voják žil, a brzy jich tam bylo tolik, že tam nebylo k vydržení. Krádeže a zločiny byly v té dědině na denním pořádku, a že tam nebylo upřímné, dobré duše, už i vysloužilce život omrzela. A proto si umínil, že se připraví na odchod z tohoto světa a potom zavolá Smrt, aby si pro něho přišla.

Ale ať volal, jak chtěl, Smrt nepřicházela, protože se bála jeho torby.

„Nic platno, musím se sám o to postarat, abych přišel do nebe,“ řekl si jednoho dne vysloužilce a vydal se do světa hledat cestu do věčného ráje.

Co se však ubožák nachodil. Ať se tázal, koho chtěl, nikdo mu nedovedl dát správnou odpověď, ba mnozí se mu i vysmáli, neboť ho považovali za blázna.

Konečně, po dlouhém bloudění, přišel do jakéhosi hlubokého lesa, ale ač skoro už šel dva dny, les nebral konce. Teprve třetího dne uviděl malou chaloupku, stojící na mýtině, obkličenu zahrádkou a v té uviděl sedět starce, dlouhou, hrubou řízou

oděného, u jehož nohou ležela laňka. Byl to poustevník, který před mnohými časy zašel v tyto končiny, aby tu mohl nerušené vést zbožný život, vzdálen hříšného světa.

Starý voják uctivě jej pozdravil a hned se ho dotazoval: »Dobrý stařečku, zdalipak dobře jdu do nebe?« Poustevník změřil vysloužilce svým pronikavým zrakem – a potom řekl:

„Aj, do nebe chceš přijít? Kdo jsi a odkud přicházíš?“ Starý voják usedl vedle poustevníka na dubovou lavici u stromu a jal se mu vyprávět celý svůj život, své příhody a zkušenosti a nezamlčel ani, kterak jeho torba se stala divotvornou, ano vyprávěl i o Smrti a o tom, kterak ji v torbě uvěznil a jak se mu ona od té doby vyhýbá.

„Jestlipak jsi také často konal dobré skutky?“ otázal se posléze vojáka poustevník.

„Mnoha lidem jsem prokázal dobrodiní,“ odvětil veterán.

„Hladové jsem ze své torby nasycoval, žíznivé napájel, několika přátelům, když jsem byl ještě mlád, život zachránil a na modlitbu jsem nikdy nezapomínal.“

„To je všechno málo a pro nebe to nestačí,“ řekl poustevník a už znova se tázal: „A což, varoval ses hříchu?“

„Bohužel, někdy jsem hřešil, ale hned jsem toho litoval a snažil jsem se, abych Pána Boha usmířil.“

„Odpouštěl jsi svým nepřátelům?“

„Odpouštěl, a to rád, ze srdce. V poslední době mnozí mi v naší dědině ubližovali, ale já jsem se jim nikdy nemstil. Nediv se, svatý muži, že život mne omrzelo a že toužím po nebi a po svatém pokoji,“ dodal starý voják a hlavu k zemi sklonil.

„Je-li všechno pravda, co jsi mi zde řekl, snad tě pustí do nebe, ale nevím, nevím. Než, chci ti být nápomocen. Odpočiň si v mé chaloupce. Zítra ti povím ostatní,“ rozhodl poustevník a sháněl pro hosta nějaké občerstvení. Když to starý voják zpozoroval, spěšně pravil:

„Nenamáhej se, svatý dědoušku, já sám tě mohu pohostit vším, co hrdlo ráčí.“ A už poroučel: „Ať jest v mé torbě pečená husička!“ – kterou hned vytáhl a položil na stůl. Když byl takovým způsobem vytáhl z torby i láhev vína a bochníček bílého chleba, jal se pobízet poustevníka:

„Jez, svatý muži, podle své chuti. Neboj se, oba budeme mít dost, neboť mohu ti vším posloužit podle tvé libosti.“ Avšak poustevník ničeho se nedotkl a jen pravil:

„Děkuji ti, dobrý příteli. Mně stačí trochu mléka a lesní kořínky. Tys více hladov a cestou unaven. Až se najíš, pomodli se a ulehni si na toto mechové lůžko, aby sis odpočinul.“

„A kde budeš spát ty?“ otázal se vysloužilec.

„O mne se nestarej. Zpravidla spím na zemi a ono lože mám pro poutníky, kteří v mou samotu někdy zabloudí,“ vysvětloval poustevník.

Vysloužilec si chtěl sám lehnout na zem, protože měl se svatým mužem útrpnost. Poustevník však toho nedovolil. Starý voják tedy poslechl, uleh na lože a spal nesmírně sladce.

Sotva vysvitlo sluníčko a první zpěváčkové začali cvrlikat, už budil poustevník svého hosta:

„Vstávej, pomodli se, něco pojez, je čas, abychom vyšli.“

I brali se potom lesem až k úpatí jedné vysoké hory, na jejíž vrchol vedla uzoučká cestička, plná kamení a hloží. „To je cesta do nebe. Je neschůdná a kamenitá, ale nic si z toho nedělej a

buď trpělivý. Až přijdeš na vrchol hory, zamávej tímto proutkem a poletíš vzhůru až do zahrad nebeského ráje,“ řekl poustevník a rozloučil se se svým hostem.

Starý voják dobrému stařečkovi vřele poděkoval, a když mu i ruku políbil, jal se stoupat stezkou na horu. Kamení a trní mu drásalo nohy, slunce pražilo až běda, takže vysloužilec se chtěl stokrát vrátit, ale vždy si to ještě rozmyslil a putoval dále, až se octl na vrcholu. Tam třikrát zamával darovaným proutkem, a sotva tak učinil, už cítil, jak se vznáší vzhůru jako pták. A když se po chvilce odvážil podívat se dolů, stěží zahlédl les pod sebou, neboť tak už byl vysoko nad ním a nad zemí.

Protože ho pojal strach, zavřel oči čekaje, co s ním bude. Když dostihl až k oblakům, zdálo se mu, jako by vplul do běloučkého moře lehoučkých par, jimiž proplouval tichounce kamsi k výšinám.

Když uctil pod nohama pevnou půdu, odvážil se zase otevřít dokořán oči. Dívá se, dívá a vidí překrásnou zahradu plnou květin a stromů, obalených zlatým ovocem. Pěšiny mezi trávníkem byly posypány stříbrným pískem, ale že by někdo po nich chodil, o tom nesvědčily žádné stopy v písku.

„To je krása, to je krása!“ žasl voják. „Kudy bych měl ale jít, abych se dostal k nebeské bráně?“ uvažoval chvíli, když tu zaslechl velebný zpěv, jaký nikdy před tím neslyšel.

„To jistě tak zpívají andělé Pánu Bohu, a proto půjdu v tu stranu, odkud ty lahodné zpěvy zaznívají,“ řekl si vysloužilec a pustil se tím směrem. Stále měl s sebou svou torbu a hůl.

Srdce mu zabušilo radostí, ale také obavou, zda bude vpuštěn a přijat na milost králem všech králů. Lehce se mu kráčelo. Co nevidět přišel ještě do krásnějších zahrad, kde bylo několik jezer, po jejichž hladině pluly labuť. Na březích poskakovaly a proháněly se maličké děti, které si hrály na schovávanou, skrývajíce se pod velikými trsy růží. Jakmile však uviděly starého vojáka, přestaly ve hře a udiveně se dívaly na něho.

„Prosím vás, milí anděličkové, kde je tu brána do nebe? Či snad už jsem v něm?“ otázal se vysloužilec.

„Zde ještě není nebe a my nejsme andělé,“ odpověděl mu jeden kučeravý klučina. „My jsme nekřtěňátka, a proto do nebe nesmíme,“ dodal a už lítostí natahoval moldánky. – „Chceš-li, stařečku, dovedu tě, kam si přeješ,“ hned nabízel své služby a už vzal starce za ruku a vedl ho prostřední alejí, až se octli před velikým zlatým hradem.

„To je nebe a zde je brána do něho!“ řekl mu roztomilý hošík. Ukázal na stříbrná okovaná vrata a odkvapil. Starý voják na bránu lehce zaklepal, ale ač čekal hodnou chvíli, nikdo mu neotevřel. Zaklepal tedy poněkud silněji svou holí. Tentokrát netrvalo dlouho a bylo slyšet, jak se klíč otáčí ve velikém zámku. Jedna polovice vrat se pootevřela a v ní, k úžasu vysloužilcově, se objevil svatý Petr.

Ten poděkoval za pozdravení a hned se otázal: „Kdo jsi a co si přeješ?“

Ubohý vysloužilec byl tak zaražen, že nevěděl, co by honem svěci odpověděl. Konečně se přece vzpamatoval a začal svou řeč.

„Jsem starý voják – však mě znáš. Jednou, tam dole na světě, jsme se setkali. Tys šel ještě s jedním poutníkem, tak vznešeným a laskavým, že jsem si tisíckrát na něho vzpomněl. A ten, vida mou bídu a chudobu, ustrnul se nade mnou a řekl mi, abych

vyslovil nějaké přání. Já tenkrát neměl ničeho než hůl a tuto brašnu, a proto jsem prosil, aby se stala divotvornou ...“

„Už se pamatují! To bylo tenkrát, když ještě Pán Ježíš chodil po světě a já jsem ho doprovázel,“ odvětil svatý klíčník. „A to tak dlouho žil na zemi?“

„Ano, tak dlouho!“ přisvědčoval vysloužilce jaksi neradostně a nejistě.

„A co to, že Smrt si pro tebe tak dlouho nepřišla?“ Vojákovi nezbylo než povědět pravdu a přiznat se, co se Smrti učinil, když si přišla pro něho.

„Ach, to provedl pěknou věc. A zdalipak jsi té hlouposti také litoval?“

„Víc jak tisíckrát. Také jsem to trpce odpykal. Volal jsem ji: Přijď už také pro mě! Ale nepřišla podnes, ač jsme to měli vyjednáno, že si mě vezme ze světa, až ji zavolám.“

„A máš tu torbu dosud?“

„Už jsem ti řekl, svatý Petře, že ji mám.“

Světci přelétli lehounký úsměv tváří.

„Patrně se Smrt bojí, abys ji opět v brašně neuvěznil jako tenkrát. – Ty se chceš tedy dostat do nebe, poněvadž ti byl už život na zemi obtížným. Ale, milý příteli, mamější sem cestu vážil, neboť věz, že se k nám nikdo nedostane, dokud nezemře, byť byl jinak sebehodnější.“

„Ach já ubožák, co si počnu?“ zabědoval vysloužilec.

„Nemohu ti pomoci, musíš napřed zemřít,“ dotvrzoval svatý Petr. „Vrať se na svět, jiné rady nemám. Ale svou brašnu tu nech, sice Smrt, jak tě uvidí, zase uteče.“

Vtom přišel nějaký anděl a pravil svatému Petru:

„Pán Ježíš tě volá, chce s tebou mluvit.“

„Odpusť, starý vojáku, nemohu se s tebou déle zdržovat,“ pravil svatý klíčník vysloužilci, a když ještě dodal: „Jdi a učiň, jak jsem ti poradil!“ zavřel nebeskou bránu.

Starý voják chvíli ještě stál na tom místě, pak si těžce povzdychl a ubíral se zpět k onomu stříbrnému obláčku, který jej vynesl ze země nahoru.

„Ach, jak to tam bylo všechno krásné a jaká blaženost tam vládla. A já ubožák ubohý musím se vrátit dolů mezi lidi!“ nařikal si cestou a v duchu uvažoval, jak se mu na zemi povede bez divotvorné torby.

„Budu trpět hlad a bídu, kdekdo mnou bude pohrdat! – a pro stáří nebudu smět ani husy pást, jako jsem to dělal až dosud.“ mluvil si cestou vysloužilec sám k sobě a loudal se, jen co noha nohu mine. Rozhlížel se po těch krásných sadech a skoro se rozplakal nad tím, že je musí opustit.

„Jsem tím sám vinen, jsem tím sám vinen. Pane Bože, smiluj se!“

Vysloužilec se zastavil u jednoho stromu, který byl obalen zlatými jablky. Voják přikročil až k jabloni a pravil si: „Utrhnu si jich několik, neboť budu-li mít tolik zlata, bude se mi na světě lehčeji žít. Zase budu mít co do úst, ba i kočár a koně si koupím, aby se moje staré nohy nemusely namáhat, neboť kdoví kdy si Smrt pro mne přijde.“ A už vztahoval ruku, aby si natrhal plné kapsy zlatých jablek. Náhle však spustil ruku dolů a káral se hlasitě: „Můj Pane Bože, co jsem to chtěl učinit? Vždyť nic tady není mého, a proto nenáleží mně ani tento strom. Ach, odpusť mi tu hříšnou žádost. Pokud jsem žil na zemi, neodcizil jsem nikomu

nikdy ani to nejmenší a zde bych se chtěl dopustit takového hříchu? Jak by mne jednou teprve uvítal svatý Petr, až bych opět zaklepal na nebeskou bránu. Ne, ne, raději budu žebrákem jako kdysi.“ Tak mluvil starý voják, a že se nohy pod ním třásly rozčilením a vnitřním bojem. usedl na chvíli na holou zem, aby nepomačkal ani květinu. Ale sotva usedl, uslyšel andělský zpěv. Ohlédl se – před ním stál sám Pán Ježíš, který se na něho sladce usmíval. Jeho podoba byla tatáž, jako když se s ním tehdy setkal na zemi, jenže tělo Kristovo se teď skvělo takovou září, že vysloužilec musil přivřít zrak.

„Odpusť, Pane, zlé pokušení mne svedlo,“ jal se prosit stařec a už klečel na kolenou u nohou Pána Ježíše. Ale ten mu pravil sladkým, tichým hlasem:

„Pokušení, to je úděl člověka. Ale blahoslavení jsou, kteří je přemáhají a snaží se zůstat hodnými. Žes tak učinil, půjdeš se mnou do nebe.“

Starý vysloužilec byl v té chvíli pln blaženosti, že ani nevěděl, kterak by poděkoval Pánu. Co dovedl ze sebe vypravit bylo:

„Buď pochválen! Ó, díky, díky! Smrti, přijď a dotkni se mého čela, mé šije, ať odejdu v pokoji.“

Ale smrt ani tentokrát nepřišla. Teprve, když Pán Ježíš ji zavolal, zamávala černými křídly, a když starce políbila na čelo a dotkla se jeho šije kosou, sklesl k zemi.

Vysloužilec ztratil na kratičkou chvíli vědomí. Probudil se v nebi, v krásném, skutečném nebi, vítán anděly a svatými.

* * *

A zazvonil zvonec a pohádkám je konec.

Podle knížky Julia Košnáře
Pán Ježíš v českých pohádkách - z roku 1945

Uplynulo 326 let od založení blanenských železáren a strojíren, pozdější ČKD Blansko (2)

V roce 1896/7 byly blanenské železářny prodány pražské firmě Breitfeld-Daněk. Později změnil svůj název na: „Strojírny, dříve Breifeld-Daněk a spol. v Blansku, a. s.“. Nová značka a noví majitelé začali budovat strojírenský závod s vlastní slévárnou. Objekty v Blansku byly modernizovány a elektrifikovány. V roce 1901 byla uvedena do provozu železniční vlečka. Ta propojila objekty blanenské firmy v Arnoštově údolí s blanenským vlakovým nádražím.

V roce 1899 byly pro strojírnu i slévárnu v Blansku otevřeny učňovské školy. Byly v nich zřízeny odborné dílny a k nim šatny, záchody a umývárny. Při svém nástupu do učňovské školy dostal každý učeň pracovní oděv (modráky), utěrku a mýdlo. Praktickou výuku zajišťovali speciální pracovníci-instruktoři. Ti jsou dnes nazýváni: „mistři odborného výcviku“.

Kottárna blanenských železáren roku 1909.
Mezi silnicí zcela vlevo a kottárnou protéká říčka Punkva

Staré blanenské hornické a hutnické kroje
(nakreslil A. Šamla)

Struktura výroby a prodáváných výrobků byla následující. Ve slévárnách se zhotovovaly především odlitky pro vlastní potřebu, ale také pro přímý prodej. Ve strojárně se vyráběly těžní stroje,

parní stroje, kotle, hydraulické stroje, zařízení pro rafinerie a cukrovary a výrobky pro železniční a všeobecné strojírenství. Kolem roku 1900 bylo v podniku 700 až 800 zaměstnanců, z toho 250 slévačů. V roce 1912 tam bylo již 1350 zaměstnanců, z toho 410 slévačů.

V roce 1905 byla v blanenských železárnách uzavřena první kolektivní smlouva mezi zaměstnanci a jejich zaměstnavatelem. Ve smlouvě bylo zakotveno zkrácení pracovní doby na 9 hodin denně, uznání a respektování odborové organizace a jejich důvěrníků, stanovení minimálních mezd, aj. V roce 1912 se tamní odbory rozdělily na 2 na sobě nezávislé odborové organizace, a to na „autonomisty“ a „centralisty“. Pro vedení podniku to znamenalo uzavřít 2 samostatné kolektivní smlouvy. Ke spojení těchto dvou odborových organizací došlo v roce 1919, tedy až po vzniku Československé republiky.

Rozvoj blanenských železáren zastavila 1. světová válka. V jejím průběhu se v blanenských hutích a železárnách vy-

ráběly miny a granáty. Ani po skončení této „Velké války“ nevznikla pro blanenské železářny příznivá hospodářská situace. Rozpad Rakouska-Uherska měl za následek přetrhání dlouholetých obchodních vazeb, což vedlo k poklesu aktivit na domácím i zahraničním trhu. Obdobné problémy musely řešit velké textilní továrny v Brně, Škodovy závody v Plzni a mnohé další velké, střední i malé průmyslové podniky v Českých zemích. Země Čechy a Morava byly totiž až do konce roku 1918 průmyslovým srdcem Rakouska-Uherska.

Až do roku 1918 byla v blanenských železárnách úředním jazykem němčina. po vzniku ČSR dne 28. 10. 1918 to byla (moravská) čeština. Ta tehdy a dlouho poté obsahovala mnoho německých slov, zvláště odborných názvů a slovních obrátů v daném výrobním oboru. Některá německá slova, většinou ve zkomoleném tvaru, zůstala v hovorové češtině až do dnešních dnů.

V roce 1925 byly ve slévárně i ve strojárně blanenských železáren zřízeny

úkolové kanceláře. Ty od roku 1925 stanovily potřebné časy pro vykonání jednotlivých prací v blanenských železárnách a strojárnách. Až do roku 1925 byl odhad délky potřebného času pro vykonání každého pracovního úkonu v kompetenci dilovedoucího.

V roce 1921 bylo přistoupeno ke sloučení elektrotechnické firmy „Akciová společnost, dříve Kolben a spol.“ s „První českomoravskou továrnou na stroje v Praze“. Po tomto sloučení byl vytvořen nový podnik: „Českomoravská Kolben a. s.“. Dne 9. 7. 1927 pak splynuly na začátku tohoto článku jmenované „Strojírny, dříve Breifeld-Daněk a spol. v Blansku, a. s.“ s firmou „Českomoravská Kolben a. s.“. Tímto spojením vznikl koncern: „Českomoravská Kolben-Daněk, a. s.“. Pod tímto názvem byl tento koncern zapsán do čl. obchodního rejstříku dne 25. 11. 1927. Blanenská část tohoto koncernu pak užívala oficiální obchodní značku: „Českomoravská Kolben-Daněk, a. s., továrna v Blansku“, pražská část se psala: „Českomoravská Kolben-Daněk, a. s., továrna v Praze“. Dále budeme používat jenom zkratky: „ČKD Blansko“ nebo „ČKD Praha“.

Nově vzniklý koncern „Českomoravská Kolben-Daněk, a. s.“ (zkr. „ČKD“) měl svoje hlavní závody v Praze. V Blansku byl zprvu pouze jeden ze závodů koncernu. Ale počínaje rokem 1928 přešlo z Prahy-Vysočan do Blanska oddělení vodních turbín. Dosavadní výroba Francisových turbín byla rozšířena o Peltonovy turbíny. Výroba turbín se stala oborem, který pomohl záводу „ČKD Blansko“ překonat hospodářskou krizi v Československu. Přispělo k tomu i to, že ve 30. letech minulého století začala v ČSR etapa budování údolních vodních přehrad. V roce 1932, po šesti letech zkoušek, byla v Blansku zahájena výroba Kaplanových turbín.

Vynálezcem Kaplanovy turbíny byl Prof. Ing. Viktor Kaplan (žil 1876–1934). Byl to Rakušan, který od roku 1903 působil na „Německé vysoké škole technické“ v Brně. Patent na řešení jeho originální vodní turbíny mu byl udělen v roce 1913. Na výše zmíněné vysoké škole působil 30 let. První Kaplanova turbína byla vyrobena roku 1918 v br-

něnské strojárně majitele Ignáce Storka, později přejmenované na „Šmeralovy závody Brno“. Turbína byla zhotovena pro elektrárnu, která se dnes nachází u obce Velm-Götzendorf ve spolkové zemi Dolní Rakousko.

Montáž Kaplanovy vodní turbíny
vyrobené v ČKD Blansko

Před 2. světovou válkou i během ní dodala továrna „ČKD Blansko“ vodní turbíny do přehrad: u Vranova nad Dyjí (1934), u Vrané nad Vltavou (1935), u obce Střekov - dnes je to součást města Ústí nad Labem (1935), u obce Ladce na řece Váhu v okr. Ilava na Slovensku (1936) a u obce Štěchovice (1941). Štěchovická elektrárna se dnes nachází v okr. Praha-západ. Byla a je to přečerpávací vodní elektrárna. Doplňující výrobou „ČKD Blansko“ byly mlýnské, potravinářské a dřevoobráběcí stroje, kotle, chemická zařízení a komerční litina.

Zajímavá je statistika roční výroby litinových radiátorů ve „Starohraběcí huti“ v Blansku mezi roky 1914–1928. Ještě na počátku 1. světové války produkovala 218 železničních vagonů litinových radiátorů. V průběhu této „Velké války“ klesla produkce radiátorů téměř na nulu. Po skončení 1. světové vál-

ky produkce radiátorů vzrostla v roce 1928 na 361 železničních vagonů. Výroba radiátorů pokračovala a skončila zřejmě až ve 2. polovině 20. století. Pamětníci hovoří o výrobě a prodeji blanenských litinových radiátorů ještě v roce 1972.

Na začátku světové hospodářské krize, která začala v roce 1929, pracovalo v „ČKD Blansko“ 1302 zaměstnanců, v roce 1934 už jenom 920 osob. Dopad světové hospodářské krize byl značný. V roce 1930 byla na říčce Punkvě zbudována malá vodní přehrada, která dostala název „Jakubovo jezero“. To podle křestního jména tehdejšího ředitele „ČKD Blansko“ Ing. Jakuba Karáska. Cílem bylo v průběhu noci zadržovat vodu, která pak v pracovní době poháněla 5 menších turbín. Ty vyráběly elektrickou energii pro potřeby podniku. „Jakubovo jezero“ současně zásobovalo továrnu užitkovou vodou. V roce 1939 bylo oddělení výroby turbín přeloženo z Blanska zpět do Prahy.

V průběhu 2. světové války se závod nazýval „Českomoravské strojírny, a. s.“. V rámci válečné výroby se v něm vyráběly součásti německých tanků. Podle pamětníků šlo o výrobu odlitků a součástí pro stíhače tanků typu Hetzer. Ty se kompletovaly v Praze a v Plzni. V Blansku se tehdy vyráběly také odpalovače protiponorkových raket 38 cm RAGM43.

Brzy po ukončení 2. světové války, která v Evropě skončila dne 8. 5. 1945, se blanenský závod stal součástí „Národního podniku ČKD Praha“ jako „závod Blansko“. V měsíci červnu roku 1945 bylo rozhodnuto vrátit výrobu vodních turbín z Prahy do Blanska. V období 1. Československé republiky a v časech trvání 2. světové války existovalo na našem území několik výrobců vodních turbín. Byli to: „ČKD Blansko“, „ČKD Praha“, firma „I. Storek“ v Brně a firma „J. Prokop a synové“ v Pardubicích.

Kromě nich tu byli také menší výrobci vodních turbín, kteří s jejich výrobou po skončení 2. světové války postupně skončili. Byli to firmy: „Škoda Plzeň“, „Union České Budějovice“, „J. Kohout“ v Praze-Smíchově, „A. Martínek“ v Přerově a firma „K. Poledniak“ ve sloven-

ských Košicích. V poválečných letech došlo k řadě jednání, k dělbě sortimentu a ke spolupráci mezi „ČKD Blansko“ a nástupcem fy „I. Storek“, jakož i s nástupcem fy „J. Prokop a synové“. Dělní sortimentu a spolupráce s těmito firmami skončila přibližně roku 1950. Ve hře zůstalo jenom „ČKD Blansko“.

Výroba v Blansku vyžadovala výstavbu nové výrobní haly. Její stavba začala v měsíci dubnu roku 1947, slavnostně otevřena byla dne 8. 9. 1949. V červnu roku 1947 byla na tehdejší Školní, dnes Seifertově ulici započata výstavba bytových jednotek pro zaměstnance podniku. K dokončení a předání bytových jednotek došlo v roce 1948. Pro potřebu zajištění učňovského dorostu byla u obce Lažánky v okr. Blansko roku 1950 dokončena stavba internátu s kapacitou 100 lůžek.

Dne 1. 1. 1950 vznikl samostatný národní podnik „ČKD Blansko“. Řada výrobních programů byla v něm tehdy delimitována. Výrobní program byl pak tvořen technologickými zařízeními vodních děl a výrobou karuselů (tj. svislých soustruhů). Obsahoval také výrobu odlitků ze šedé litiny, později i z lité oceli (tzv. ocelolitiny). Výroba karuselů započala v ČSR už brzy po roce 1945 a byla do „ČKD Blansko“ převedena z národního podniku „Škoda Plzeň“.

Za povšimnutí stojí i to, že podnik ode dne 1. 4. 1953 přestal používat zkrácený název, když ve svém názvu vypustil zkratku ČKD. Přineslo to však nemalé obchodní problémy. Takže ode dne 1. 11. 1957 se podnik k tradiční značce vrátil. Mezitím byla v blanenských slévárnách postavena nová výrobní hala. První stavba v ní proběhla dne 14. 7. 1953. Stará slévárna pak byla přestavěna na ocelárnu. První etapa přestavby národního podniku „ČKD Blansko“ skončila roku 1958.

Dne 1. 4. 1958 se „ČKD Blansko“ stala výrobní hospodářskou jednotkou (zkr. VHJ). Byl to důsledek změn v celém čl. strojírenství. Téhož roku 1958 získalo oběžné kolo Kaplanovy turbíny, vyrobené v podniku „ČKD Blansko“, na světové výstavě v Bruselu „Velkou cenu Expo'58“.

V roce 1958 byla v podniku „ČKD Blansko“ předána do provozu nová oce-

lárna. Určena byla především pro výrobu odlitků pro vodní turbíny, vyráběné z legovaných antikoročních a antikavitálních ocelí. Hlavní částí ocelárny byla tavírna se dvěma elektrickými obloukovými pecemi. Ty umožňovaly výrobu odlitků do hmotnosti 8 tisíc kg.

hned vedle tavírny se nacházela formovna, na kterou navazovala cídírna, resp. pracoviště určené k odstraňování vtoků. S tímto pracovištěm byla kolejemi spojena tzv. hrubovna, kde se opracovávaly velké odlitky vysokofrekvenční pece. K dispozici byly také pece žíhací, sloužící především k odstranění vnitřního pnutí v odlitcích a ke zlepšení obrobiteľnosti ocelového materiálu.

Ve strojírenském závodu sloužila už desátým rokem nová hala o ploše 12 tisíc m². Byla tvořena těžkou, střední a lehkou obrobnou a montovnamí. Blíže k Blansku stála nová nářadovna, na niž postupně navazovaly další výrobní budovy. Mimo jiných tam byla dílna nazývaná armaturka či dílna generálních oprav strojů. Poslední budovou strojírenského závodu byla kotlárna. Roku 1958 bylo v podniku „ČKD Blansko“ zaměstnáno 4168 osob.

Od 1. 7. 1965 se stal národní podnik „ČKD Blansko“ součástí oborového podniku „Škoda Plzeň“. Byla v něm samostatnou „chozrasčotní“ jednotkou. Byl to důsledek dalších nově zavede-

ných reforem řízení a plánování československého strojírenství. Cílem bylo vytváření velkých celků na základě oborové příslušnosti a podobnosti.

V podniku „ČKD Blansko“ se tehdy vyráběly všechny typy vodních turbín: Kaplanovy, Francisovy i Peltonovy. Dále se tam vyráběla akumulární čerpadla a čerpadlové turbíny, včetně celého příslušenství (regulátory, uzávěry, jezová zařízení, stavidla, spirály, klapkové a kulové uzávěry, tabulové uzávěry aj.). Vodní turbíny byly dodávány do Albánie, Bulharska, Brazílie, Severní Koreje, Východního Německa, Polska, Itálie, Francie, Indonésie, na Island a do Rumunska. Později i do dalších zemí světa.

Pokud jde o výrobu karuselů (tj. svislých soustruhů) byly to typy: SK 25 A, SK 40 A a SK SJ-1. Charakteristickými parametry těchto obráběcích strojů byl maximální průměr vnějšího soustružení a hmotnost obrobku. Karusely byly prodávány nejen do tuzemska, ale také do USA, Severní Koreje, Švédska, Velké Británie, Brazílie, SSSR, Belgie, Číny, Rumunska, Maďarska, Rakouska, Japonska, Jugoslávie, Itálie, Polska, Spolkové republiky Německo a později i jinam.

V roce 1968 byl podnik „ČKD Blansko“ vyčleněn z oborového podniku „Škoda Plzeň“ a ke dni 1. 1. 1969 se stal samostatným výrobním podnikem. Od

Nynější správní budova „ČKD Blansko, a. s.“

Oběžné kolo Francisovy turbíny – výrobek ČKD Blansko v roce 2014

toho data byl přímo podřízen „Ministerstvu průmyslu České socialistické republiky“. (Poznámka J. K.: Podle „Ústavního zákona o československé federaci č. 143/1968 Sb.“, který začal platit dne 1. 1. 1969, se unitární „Československá socialistická republika“ stala federací dvou celků: „České socialistické republiky“ a „Slovenské socialistické republiky“. Název společného státního útvaru zůstal tehdy ještě beze změny.)

V následujícím období byl výrobní program podniku „ČKD Blansko“ rozšířen o kulové uzávěry na plyn a pily na řezání kamene. Důvodem byla nedostatečná náplň v oblasti vodních strojů. V roce 1969 byl k podniku „ČKD Blansko“ připojen výrobní závod v Letovicích, který vyráběl třídičky a baličky vajec. Od 1. 1. 1971 podnik „ČKD Blansko“ spadl pod „Federální ministerstvo hutnictví a strojírenství“.

Rozhodnutím ministra hutního a těžkého strojírenství se blanenský závod stal s platností od 1. 1. 1974 součástí nově vytvořené VHJ s názvem: „Závody energetického strojírenství Brno“ (zkr. ZES Brno). Šlo o vytvoření trustu, který tvořily podniky „J. brněnská strojírna“, „ČKD Blansko“ a „Slovenské energetické strojárne“ v Timačích na Slovensku.

Sídlo tohoto trustu bylo v Brně.

Nové seskupení nemělo dlouhé trvání, neboť od 1. 1. 1979 došlo k začlenění VHJ „ZES Brno“ do VHJ „Oborový podnik Škoda Plzeň“. Od 1. 1. 1981 byl zřízen koncernový podnik „ČKD Blansko“ jako součást koncernu „Škoda Plzeň“. Výše vyjmenované reorganizace nepřinesly žádný významný prospěch. Řadový zaměstnanec v podstatě nic nepoznal. Snad si jen všimnul změny oficiálního názvu, resp. odlišného razítka na pracovních dokladech.

V roce 1986 bylo v podniku „ČKD Blansko“ zaměstnáno celkem 4345 zaměstnanců. Při tomto posledním číselném údaji nevíme, ke kterému datu roku 1986 ho máme vztáhnout. Uvedený počet zaměstnanců zřejmě zahrnuje nejen pracovníky zaměstnané v blanenské továrně, ale i zaměstnance podniku, kteří pracovali v Blansku, v Letovicích, v Rájci a možná i jinde, např. v Brně. S účinností od 1. 7. 1988 byl zřízen státní podnik „Škoda, koncern, Plzeň“. Blanenské závody se staly jeho vnitřní organizační jednotkou.

Po politických změnách ve státě koncem roku 1989 došlo i k radikálním změnám v průmyslových podnicích. Od 1. 4. 1990 byl založen státní podnik „ČKD Blansko“ již bez přídávky „zá-

vody Jiřího Dimitrova“. A ke dni 1. 1. 1991 byla založena akciová společnost s názvem: „ČKD Blansko, a. s.“.

Na závěr si připomeňme stavby některých poválečných vodních děl v Československu, na kterých se podíleli pracovníci „Kolbenky“, jak se továrně obecně po řadu let říkalo. Byla to vodní díla: Orlík, Slapy, Lipno, Dalešice, Liptovská Mara, Nové Mlýny, Dlouhé Stráně, Slezská Harta a další. Ze zahraničních akcí uveďme země, ve kterých působili montéři a technici podniku „ČKD Blansko“: Argentina, Etiopie, Pákistán, Indie, Vietnam, Německá demokratická republika, Mexiko, Irák, Kuba, Brazílie aj. Vesměs to byly státy rozvojového světa neboli „spřátelené země“, jak se jim v časech „budování socialismu“ u nás říkalo.

S využitím knihy Josefa Pilnáčka u písemného referátu Miroslava Buchty připravil Jiří Kachlík, Brno, Česká republika

Svislý soustruh tzv. karusel vyrobený v ČKD Blansko v roce 2006

Moje vysněná cesta do Ameriky (1)

Jmenuji se Mirek Bradáč a jsem z Prahy. Zasilám srdečné pozdravy všem farnicím a farníkům ve Vaší misii v Chicagu a všem přátelům krajanům. Když jsme v srpnu letošního roku navštívili zdejší misii, nabídl mi Mons. Hladík možnost, abych napsal o naší cestě po Spojených státech do Hlasů národa.

Teprve teď po mých více než 70-ti letech se mi konečně splnil, také díky mé dceři Kláře, celoživotní sen navštívit USA. Podnikli jsme „Road trip“ po středozápadě 2438 mil. Skoro měsíc na cestě.

Toto bylo za minulého nedemokratického a zločinného režimu naprosto nemožné a po roce 1989 zase z rodinných důvodů taky nešlo uskutečnit.

Rád se s vámi o naše zážitky a postřehy podělím, prostřednictvím vašich „Hlasů Národa“, které jsou opravdu skvělé a čtivé.

Naši cestu jsme začali a také skončili u vás v Chicagu. Už na letišti O'Hare jsem byl překvapen milým a laskavým přístupem letištního personálu. Chodím o holí, a tak jsem se obával vůbec tak daleko cestovat, ale hned na letišti jsem pochopil, že mé obavy byly zbytečné. Ihned jsem dostal asistenci (usměvavou černošku) a vše bylo rázem OK a No problem... Trochu mě zaskočila velikost letiště, ale byl jsem odvezen až k východu. Před letištěm jsme se asi trochu bezradně motali, protože přišel člověk s tím, zda nám může nějak pomoci. Po sdělení, že jsme z České republiky se viditelně rozjasnil a pomohl nám s kufry až na stanoviště taxi. Obrovský černoš z taxiku naložil kufry, jako prázdné krabičky a s širokým úsměvem nás odvezl do hotelu.

Zde začalo asi naše první setkání s krajankou v recepci. Řekla, že pochází z Kansasu, kam jsme měli zrovna namířeno, a že její předci pocházejí z Moravy. Byla velmi laskavá, dala nám spoustu užitečných rad a tipů a popřála šťastnou cestu. Druhý den jsme se vrátili opět na O'Hare a nastoupili kurz Manhattan ve státu Kansas.

Kyprá, usměvavá černoška, vedle které jsem seděl v letadle, se ihned dala do řeči. Po zjištění, že si se mnou moc nepovídá (má

Odpočinkové odpoledne v ulicích Manhattanu, Kansas

Autor článku na cestách po Spojených státech amerických

angličtina je mizerná) řekla OK, rozbalila obrovský pytel bonbónů a celou cestu mi nabízela. V Manhattanu byl pytel prázdný... Popřála nám hezký pobyt a zmizela v davu.

Taxikář do hotelu byl evidentně nadšený, že veze někoho z České republiky. Nedal jinak, než, že nám ukáže celé centrum města s výkladem... Spropitné jsme mu doslova vnutili. Řekl, že mu kdykoli můžeme zavolat, a to nejen v případě odvozu.

Následující tři dny jsme strávili v Manhattanu, kde byla Klára účastnicí mezinárodní konference. Zbývajících čas jsme využili k návštěvě kostela velice hezkého s pečlivě upraveným okolím a seznámením s několika farníky, kteří se živě zajímali o naši republiku. Také restaurace, kde velice laskavá servírka nás hbitě a s úsměvem obsloužila v nás zanechala dobrý dojem. Podívovali jsme se nad velkým množstvím porcí jídla a poměrně pitelného točeného piva. Personál nám popřál hezký pobyt v Manhattanu.

Druhý den ráno, jsme si na letišti půjčili auto, nakoupili nějaké zásoby v místním Aldi, pomodlili se a vyrazili na cestu. První úsek Manhattan - Trinidad o délce 532 mil se před námi otevíral.

Pokračování příště

Bezvěžový hrad Lanšperk a tajemný lesní mužíček Stromouch

Zřícenina hradu Lanšperk se rozkládá na vysokém strmém ostrohu nad levým břehem řeky Tichá Orlice. Původně se nazýval Landesberg, česky: Zemská hora, později Landšperk, dnes Lanšperk. U hradu stojí stejnojmenná osada Lanšperk, která náleží do katastru obce Dolní Dobrouč. Zřícenina hradu stojí přibližně 5 km SV směrem od města Ústí nad Orlicí v České republice.

Hrad Lanšperk byl založen přibližně v polovině 13. století v časech panování posledních Přemyslovců, pravděpodobně za vlády krále Přemysla Otakara II. Jeho stavba byla součástí kolonizace řídké osídleného pohraničního pralesa východních Čech, který byl královským majetkem. Hrad založil buď Vilém z Drnholce nebo některý ze dvou jeho synů, Heřman nebo Oldřich z Drnholce. Brzy po svém založení přešel hrad do královského majetku a stal se správním centrem rozsáhlého lanšperského panství.

První písemná zmínka o hradu Lanšperku je z roku 1285, kdy ho český král Václav II. ve svých 14ti letech daroval svému otčímovi (nevlastnímu otci) Záviši z Falkenštejna. Ten pocházel z rodu jihočeských Vítkovců. Na Záviše z Falkenštejna za několik let padlo podezření ze zrady krále. Václav II. ho nechal zatknout a za dramatických okolností roku 1290 popravit. Aby svůj hrůzný čin před Bohem i před lidmi odčinil, založil roku 1292 na soutoku řeky Berounky s Vltavou cisterciácký klášter. Nazval ho „Aura Regia“. V názvu kláštera je zdůrazněna vazba kláštera k panovnickému rodu. Zbraslav byla už tehdy zamýšlena jako nové pohřebiště starobylého rodu Přemyslovců.

Dvěma donačními listinami z let 1292 a 1304 věnoval Václav II. nově založenému cisterciáckému klášteru na Zbraslavi celé lanšperské panství. Následkem tohoto aktu vzniklo a krátce tam existovalo římsko-katolické proboštství. To bylo poprvé připomínáno k roku 1314. Proboštství vykonávalo kromě funkce správy farnosti také funkci správce panství.

Už během 1. poloviny 14. století dávali zbraslavští cisterciáci lanšperské panství opakovaně do zástavy. V roce 1358 ho

směnou za statky v okolí města Prahy převedli na litomyšlské biskupství. Mezi lety 1360 a 1363 středověké prameny zmiňují lanšperského hejtmána Smila z Brandýsa, držitele nedaleké obce zvané Libchavy.

V počátcích husitského hnutí měl hrad i panství v zástavě pan Jan ze Smilkova a na Kostelci. Po něm panství i hrad vlastnil katolický šlechtic pan Václav z Dubé. Ten na hradě vydržoval posádku, věrnou králi Zikmundovi Lucemburskému. Roku 1425 hrad dobyli husitští „sirotci“ a dali ho do správy panu Janu Městeckému z Opočna. Tomu se podařilo získat i zástavní právo k hradu. Pan Jan Městecký se ale zanedlouho od husitů odklonil a přešel do tábora krále Zikmunda. Sirotci proto hrad pod vedením tábořského hejtmána Jakuba Kroměšína z Březovic roku 1429 opět dobyli a dali ho do správy panu Janu Šárovcovi.

Zástavní právo nicméně nadále zůstalo panu Janu Městeckému. Ten roku 1430 opět přestoupil k husitům, avšak roku 1432 převedl hrad Lanšperk na pana Jana z Jenštejna, synovce stejnojmenného pražského arcibiskupa. Po roce 1437 disponoval zástavou Janův syn Pavel z Jenštejna, po něm pak pan Bohuš z Kosiň. V roce 1451 nabyt zástavní právo k hradu Lanšperk a na část lanšperského panství pan Zdeněk Kostka z Postupic. Ten později sjednotil obě části panství s městem Lanškrounem. Město Lanškroun měl od roku 1436 v zástavě jeho otec Vilém Kostka z Postupic. Ve vlastnictví hradu v roce 1506 vystřídali pány Kostky z Postupic páni z Pernštejna.

Už v poslední čtvrtině 16. století začal hrad Lanšperk pustnout. To proto, že Pernštejnové jako sídlo svého panství využívali zámek v Lanškrouně. V roce 1622 je hrad Lanšperk uváděn jako pustý. Od té doby sloužil už jenom jako zdroj levného stavebního materiálu pro údržbu lanšperského poplužního dvora. Poddaní lidé hrad využívali zejména pro výstavbu svých nových obydlí v podhradí. V roce 1922 se při první pozemkové reformě stala zřícenina hradu Lanšperk majetkem obce Dolní Dobrouč, k níž osada Lanšperk od roku 1976 správně náleží.

Podle staré pověsti se hradní pán Petr Bohdanecký z Hodkova (?–1549) vsadil s mladičkou chůvou svého syna, že není schopna z okna hradu rozpoznat na vzdálené pastvině svého milého. Chůva sázku vyhrála a pan Bohdanecký z Hodkova ji za to vystrojil svatbu. Novomanželům, jako svatební dar, věnoval i onu vzdálenou pastvinu. Na ní pak manželé hospodařili a vystavěli si tam malý dvorec.

Tajemný lesní mužíček Stromouch

Novodobá pověst tvrdí, že na hradě Lanšperku žije tajemný lesní mužíček jménem Stromouch. Poznává se prý podle klobouku ve tvaru koruny stromu a podle větvíček namísto lidských rukou a nohou. Stromouch prý pečuje o lesy v okolní krajině. Kdysi ochraňoval hrad, za což v něm mohl přebývat. Na jeho počest se zde každoročně, o víkend počátkem měsíce března, konají turistické pochody zvané „Hledání Stromoucha“.

Hrad Lanšperk je zajímavý mj. také tím, že v minulosti neměl žádnou věž. I tak byl z hradu dokonalý a velmi pěkný výhled do okolí. Moderní vyhlídková věž, stojící dnes v areálu hradu, byla postavena pro návštěvníky hradu Lanšperka nedávno, až v tomto 21. století.

*Z dostupné literatury připravil
Jiří Kachlík, Brno, Česká republika*

**Foto na zadní straně:
Zřícenina hradu Lanšperk.
V popředí vlevo stojí
novodobá vyhlídková věž**

